

DH

DANSKE HANDICAPORGANISATIONER

RESULTATBERETNING FOR 2021

DH's Globale Handicapprogram

DH

DANSKE HANDICAPORGANISATIONER

DH er talerør for handicaporganisationerne og repræsenterer alle typer af handicap - fra hjerneskade og gigt til udviklingshæmning og sindslidelse. 35 handicaporganisationer med cirka 340.000 medlemmer er tilsluttet DH.

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	2
Forkortelser og begreber	3
Forord	4
1. Handicapbevægelsens engagement i det Globale Syd – en introduktion	5
1.1 DH og medlemsorganisationernes partnerskaber i det Globale Syd.....	5
1.2 DH's understøttende rolle	6
1.3 Her er vores partnerskaber.....	7
1.4 Nye bevillinger i 2021	8
2. Mål 1 - Resultater i det Globale Syd	10
2.1 Organisationsudvikling – stærkere handicapbevægelser, netværk og organisationer.....	10
2.2 Empowerment – stærkere medlemmer	13
2.3 Fortalerarbejdet – stærkere stemme	16
2.4 Læring.....	22
3. Mål 2 - Engagement i Danmark og forankring af udviklingssamarbejdet	23
3.1 Engagement i handicapbevægelsens internationale udviklingssamarbejde skal styrkes.....	23
3.2 Oplysning om udviklingssamarbejdet.....	24
3.3 Kapacitetsudvikling.....	27
4. Mål 3: DH's Globale Policyprogram	28
4.1 Inklusion af mennesker med handicap i dansk udviklingssamarbejde.....	28
4.2. Globale processer og repræsentation.....	31
5. Strategi, program og forvaltning af udviklingssamarbejdet.....	32
5.1 Strategi og organisationsudvikling.....	32
5.2 Forvaltning af Handicappuljen	32
Bilag.....	35
Bilag 1: Resultatramme – 2021 resultater	35
Bilag 2: Open Aid indikatorer	35
Bilag 3: Nye bevillinger i Handicappuljen – 2021	35
Bilag 4a: DH årsregnskab 2021	35
Bilag 4b: DH revisionsprotokol 2021	35
Bilag 5a: Handicappuljen_regnskab 2021	35
Bilag 5b: Handicappuljen_revisionsprotokol 2021	35

Forkortelser og begreber

GFD Ghana Federation of Disability Organisations

GLAD Global Action on Disability

GLAD netværket er en koalition af donorer og handicapparaplyorganisationer, der i deres netværk søger at fremme inklusion af mennesker med handicap i udviklingssamarbejde og humanitære indsatser.

IDA International Disability Alliance

Alliance af 14 globale og seks regionale organisationer af mennesker med handicap. IDA fungerer som den globale repræsentant og stemme for mennesker med handicap, der udøver interessevaretagelse i bl.a. FN for at fremme inklusion og implementering af FN's handicapkonvention.

IDDC International Disability and Development Consortium

IDDC er et internationalt konsortium af civilsamfundsorganisationer, der arbejder med at fremme levevilkår for mennesker med handicap.

NFDN National Federation of the Disabled Nepal

NUDOR National Union of Disability Organisations in Rwanda

WGQ Washington Group Question set.

Washington Group on Disability Statistics blev i 2002 nedsat af FN's statistiske komité med det formål at finde en metode til at generere pålidelig og internationalt sammenlignelig data om mennesker med handicap. Det har resulteret i et kort sæt spørgsmål, der kan indsættes i enhver befolkningstælling eller anden husholdsundersøgelse. Spørgsmålene fokuserer på forskellige typer funktionsnedsættelse snarere end på specifikke handicap.

Forord

Det er med stolthed, at jeg præsenterer resultaterne fra Danske Handicaporganisationers (DH) Globale Handicapprogram i 2021, der var sidste år i strategiperioden 2019-2021. En periode, der har budt på mange nye tiltag og gode resultater i DH's og medlemsorganisationernes udviklingssamarbejde – både ude og hjemme.

I det Globale Syd har DH's samarbejde med tre handicapparaplyer i Nepal, Rwanda og Ghana i stigende grad haft fokus på at styrke organisationernes kapacitet og samarbejde med medlemsorganisationer. Det gælder ikke mindst i det politiske arbejde, hvor eksempelvis Handicapkonventionen og dens rapporteringsprocesser har vist sig at være en god løftestang til at få relevante handicapsspørgsmål på den politiske dagsorden. Et andet indsatsområde er arbejdet med at sikre god og relevant data på mennesker med handicap – en indsats, der virkelig fik mobiliseret den nepalesiske handicapbevægelse fra top til tå, da der i 2021 blev lavet befolkningstælling.

De danske medlemsorganisationer har i hele strategiperioden øget bredden i deres engagement og indgået nyt samarbejde med en række søsterorganisationer i forskellige lande. Hvor de 'gamle' partnerskaber med succes har arbejdet med at styrke den finansielle bæredygtighed, så søsterorganisationerne bedre kan stå på egne ben, har de nye partnerskaber særligt haft fokus på at etablere og styrke lokalafdelinger og netværk, som spiller en vigtig rolle i at forbedre levevilkår og livskvalitet for mennesker med handicap ved at styrke adgang til sociale ydelser, lokale fonde og sociale rum med ligesindede.

I Danmark har DH og medlemsorganisationerne arbejdet med at synliggøre udviklingssamarbejdet mere, både internt i bevægelsen og eksternt i det danske udviklingsmiljø – blandt andet gennem en række oplysningstiltag, kampagner og debatindlæg men også gennem nyhedsbreve og på DH's repræsentantskabsmøde i 2021.

Dagsordenen om ikke at lade nogen i stikken, der tager udgangspunkt i Verdensmålenes tværgående løfte om 'Leaving No One Behind', er fortsat omdrejningspunktet for det politiske arbejde i Danmark. Det har været en god platform for samarbejde med andre danske udviklingsorganisationer, eksempelvis omkring Danmarks nye udviklingspolitiske strategi – Fælles om Verden – hvor DH bidrog til et fælles hørings svar, og i samarbejdet med Oxfam IBIS omkring inklusion af unge med handicap i et af deres projekter. 'Leave No One Behind'-dagsordenen har også bidraget til en tættere dialog og samarbejde med Udenrigsministeriet, senest med ministeriets deltagelse som observatør i netværket Global Action on Disability i februar 2021.

De sidste to år med Covid har været en udfordrende periode. Mange partnerlande har været helt eller delvist lukket ned i lange perioder, og mange projekter er blevet omlagt og forlænget. Mennesker med handicap har været ekstra udsatte, og mange af partnerorganisationerne har mistet medlemmer.

Men Covid-19 og den påtvungne omstilling til en virtuel verden har også skabt nye spændende muligheder i samarbejdet. Det har i 2021 ført til en hyppigere og tættere dialog med partnerne i det Globale Syd, til bredere inddragelse af både medarbejdere og frivillige, og det har gjort det muligt at sikre mere læring på tværs af projekter og partnere i forbindelse med rådgivning og faglige workshops. Covid har således også givet os værdifuld erfaring med nye og supplerende tilgange, som vi også vil bringe i spil i vores fremtidige indsats.

Alt det og meget mere kan I læse om i årets resultatrapport for 2021.

Rigtig god læselyst!

Thorkild Olesen

Formand, Danske Handicaporganisationer

1. Handicapbevægelsens engagement i det Globale Syd – en introduktion

DH's Globale Handicapprogram omfatter **tre overordnede indsatsområder**: Partnerskaber i det Globale Syd, folkelig forankring i Danmark samt policy-arbejdet omkring inklusion af mennesker med handicap i udviklingssamarbejdet. Handicapkonventionen og Verdensmålenes løfte om ikke at lade nogen i stikken er omdrejningspunktet for alt vores internationale udviklingssamarbejde. Uanset om det er fortalerarbejde i Syd, i Danmark eller i globale fora, så er det den samme konvention og de samme globale målsætninger, vi arbejder for at nå.

DH's mål for det Globale Handicapprogram

1.1 DH og medlemsorganisationernes partnerskaber i det Globale Syd

Samarbejdet i det Globale Syd er fortsat kernen i det internationale udviklingssamarbejde, og der hvor langt de fleste midler bruges. Det omfatter både DH's partnerskaber med tre handicapparaplyorganisationer i Nepal, Rwanda og Ghana samt vores medlemsorganisationers mange samarbejder med søsterorganisationer, der er støttet gennem Handicappuljen.

DH's samarbejde med handicapparaplyorganisationer har til hensigt at styrke deres rolle og derigennem den brede handicapbevægelse i landet. Der blev i 2021 igangsat nye projekter med National Federation of the Disabled (NFDN) i Nepal og Ghana Federation of Disability Organisations (GFD) i Ghana, ligesom udviklingen af et nyt projekt med National Union of Disability Organisations Rwanda (NUDOR) er i proces. I tråd med DH's strategi og prioritetsområder for det internationale arbejde, er der i de nye projekter sat fokus på to overordnede mål. På den ene side organisationsudvikling med fokus på paraplyorganisationens rolle med at kapacitetsopbygge sine medlemsorganisationer, sikre repræsentation af mange forskellige handicap, herunder også de der typisk er underrepræsenterede, samt sikre inddragelse og samarbejde på tværs af handicapbevægelsen. På den anden side en styrkelse af fortalerarbejdet med særligt fokus på brug af konventionsprocesserne som løftestang for det politiske arbejde samt fokus på tilvejebringelse og brug af data om mennesker med handicap med henblik på at kunne lave evidensbaseret fortalerarbejde. DH har endvidere støttet projekter, hvor paraplyorganisationen har udviklet og afprøvet nye samarbejdsflader med serviceudbydere inden for sundhed og uddannelse samt i relation til beskæftigelse. Eksempelvis har udvikling af mere inkluderende skoler været omdrejningspunktet i DH's samarbejde med Rwanda de seneste fem år. [Se mere info om DH's partnere her.](#)

DH's partnere

DH's medlemsorganisationer, som er **engagerede i udviklingsamarbejde**, repræsenterer oftest selv mennesker med en type handicap og samarbejder med partnerorganisationer, der gør det samme – typisk en partner i hvert af de lande, som de er engagerede i. Men i de tilfælde, hvor der ikke findes en anerkendt organisation, der er national repræsentant for et givent handicap - eller hvis den danske organisation selv fungerer som paraply som eksempelvis Lev, der omfatter organisationer, som repræsenterer mennesker med forskellige typer udviklingshandicap - kan tilgangen være at skabe et netværk af ligesindede mindre organisationer med henblik på at skabe en samlet repræsentant. I Latinamerika har Dansk Handicap Forbund en bredere tilgang, hvor de arbejder med alle de primære handicaporganisationer i tre lande med henblik på at opbygge kapacitet og samarbejde i bevægelsen. Ud over kapacitetsopbygning og fortalerarbejde, indeholder mange af medlemsorganisationernes projekter også lokale indsatser til gavn for deres medlemmer - mennesker med handicap og/eller deres nærmeste familier.

1.2 DH's understøttende rolle

I lande, hvor DH selv er til stede, har DH bedre mulighed for at understøtte medlemsorganisationernes partnerskaber. DH har ikke landekontorer, men to lokale medarbejdere i hhv. Nepal og Rwanda. I Rwanda har DH i samarbejde med MyRight ansat en **finansiel controller, der styrker den administrative og finansielle kapacitet** hos de danskstøttede partnere. Controlleren har i 2021 gennemført tilsyn med DH's og fem medlemsorganisationers partnere og på den baggrund udarbejdet kapacitetsudviklingsplaner til opfølgning i 2022 med fokus på opbygningen af mere robuste administrative og finansielle systemer og praksis hos partnerne. Controlleren har desuden bistået med at følge en tidligere korruptionssag til dørs, hvilket har ført til domsafsigelse mod en tidligere direktør for underslæb og dokumentfalsk. Efterfølgende har DH støttet partnerorganisationen i at få (gen)etableret administrative politikker og systemer. Endelig har kontrolleren udført træningssession for bestyrelsesrepræsentanter fra handicaporganisationerne i Rwanda inden for 'Audit and conflict resolution' samt roller og ansvar.

I Nepal har DH ansat en ressourceperson i forhold til de danskstøttede projekter. I 2021 arrangerede hun på opfordring fra de danske medlemsorganisationer, der er engagerede i Nepal, et todages **kursus om forebyggelse af seksuel krænkende adfærd** (PSHEA) faciliteret af en advokat i Nepal, der arbejder for kvinders juridiske rettigheder.

Der var gode oplæg, livlige diskussioner og stof til eftertanke både hos partnere med en eksisterende PSHEA-politik samt hos de partnere, der skal i gang med udvikling af en PSHEA-politik eller et adfærdskodeks.

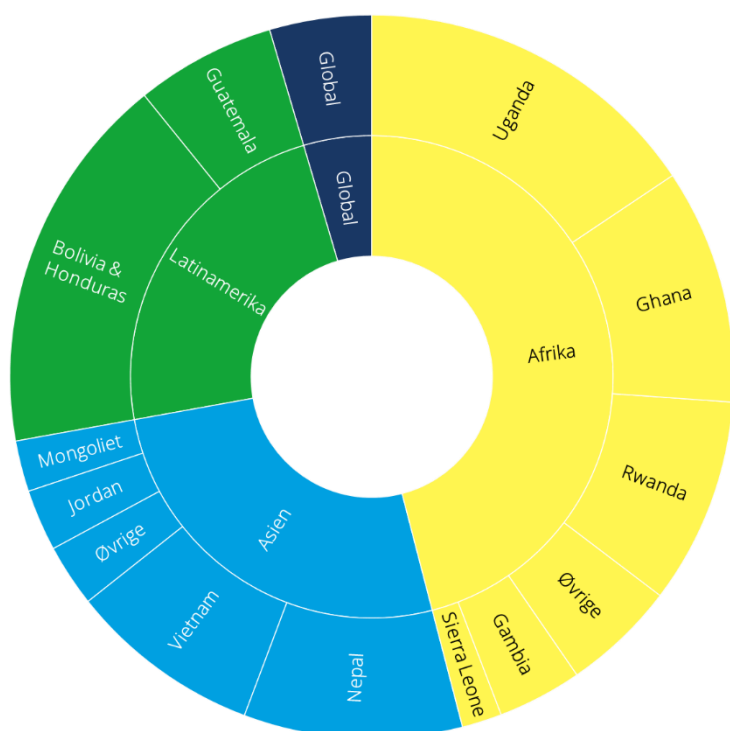
DH har i 2021 bygget videre på erfaringerne fra 2020 med online erfaringsudveksling og kapacitetsopbygning på tværs af partnerskaber. Det er dels kommet DH's egne partnere til gode, idet DH i 2021 samlede sine tre partnere i online-kapacitetsudviklingsforløb med fokus på data om handicap og brug heraf i fortalervirksomhed – begge med deltagelse af internationale eksperter udefra. DH har i samarbejde med norske Funksjonshemmedes Fellesorganisasjons (FFO) og DH's partnerorganisation i Nepal faciliteret virtuelle erfaringsudvekslingsmøder med de tre organisationers bagland. Møderne har handlet om det politiske arbejde i de nordiske lokalafdelinger og handicapparaplyens understøttende rolle samt arbejdet med de lokale politikere. De virtuelle tilgange er også kommet DH's medlemsorganisationers partnerskaber til gode. Hvor DH tidligere har organiseret landegruppemøder i Danmark mellem danske handicaporganisationer engageret i samme land, var det i 2021 muligt at samle alle danske og nepalesiske partnere i en fælles online workshop om indsamling, beskyttelse og brug af medlemsdata.

1.3 Her er vores partnerskaber

I 2021 har DH og medlemsorganisationerne tilsammen rapporteret på 40 igangværende projekter med tilsammen 78 forskellige partnere i det Globale Syd.

Diagram 1.3.1: Forbrug fordelt på kontinent og land

I 2021 arbejdede den danske handicapbevægelse med nye og igangværende bevillinger i **24 forskellige lande** i Øst- og Vestafrika (12), Asien (8), Mellemøsten (1) og Latinamerika (3). Der blev samlet set **forbrugt i alt 32,8 mio. kr.** Knap halvdelen blev brugt i afrikanske partnerskaber, ca. en fjerdedel i hhv. latinamerikanske og asiatiske (plus Jordan) partnerskaber og ca. 5% i globale indsatser. Den højeste koncentration af projekter findes fortsat i Ghana, Rwanda og Nepal, hvor DH ligeledes er engageret i partnerskab med de nationale handicapparaplyer, samt i Uganda, hvor DH tidligere har haft et partnerskab. Nye projektlande i 2021 omfatter Kenya, Cambodia og Indonesien.

Efter at Danmarks tidligere udviklingspolitiske og humanitære strategi i 2017 gjorde det muligt at lave udviklingssamarbejde i flere middelindkomstlande, er der blevet **tilføjet partnerskaber i højere**

middelindkomstlande som Guatemala, Indien og Jordan. I 2021 blev 14,4 mio. kr. brugt i partnerskaber i kategorien af mindst udviklede lande, mens 18 mio. kr. blev brugt på partnerskaber i lavere middelindkomstlande.

Handicapbevægelsens udviklingssamarbejde spænder fra organisationer, der har en enkelt partner i et land til organisationer med mange partnere på tværs af flere kontinenter. Det afspejles i årets udbetalinger fordelt på organisationer, der spænder fra 200.000 kr. til 13,5 mio. kr. til en enkelt organisation.

Diagram 1.3.3: Udbetalinger til de danske handicaporganisationers projekter, mio. kr. (2021) 20

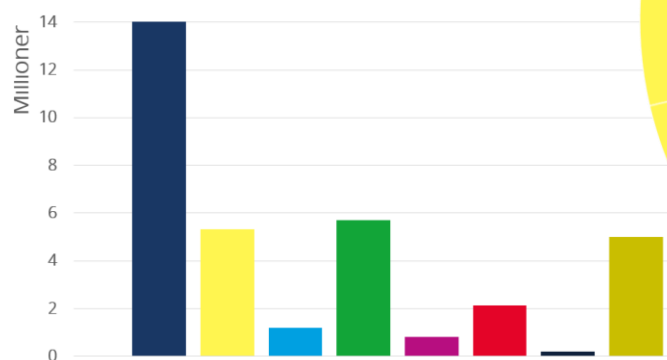
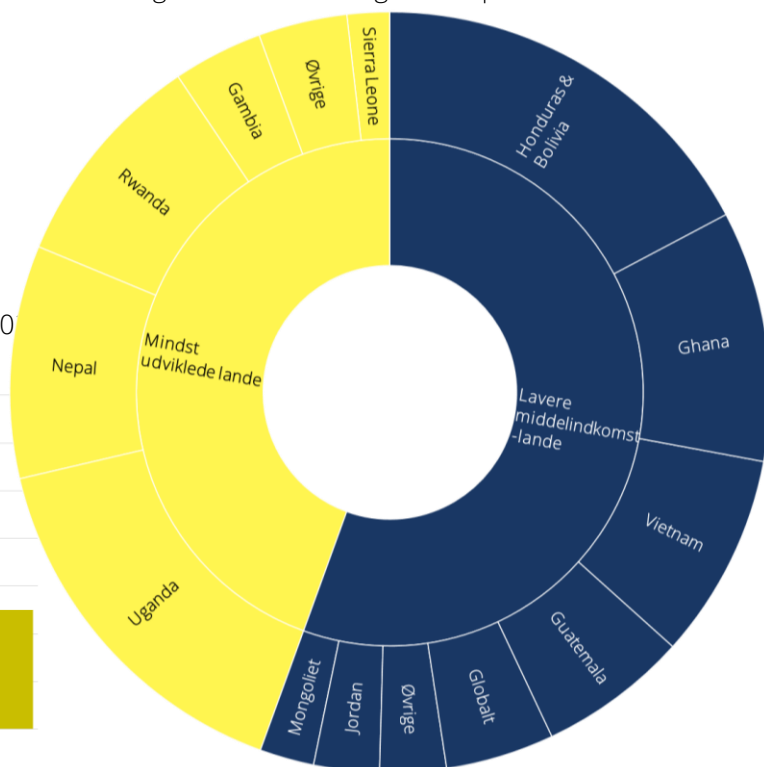
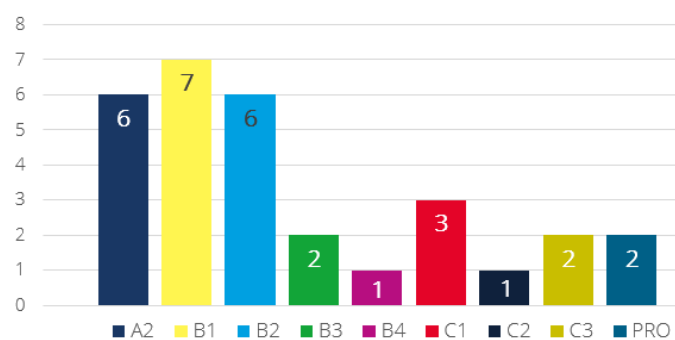

Diagram 1.3.2: Forbrug fordelt på ODA-lande

1.4 Nye bevillinger i 2021

Diagram 1.4.2 Fordeling på bevillingstype, antal (2021)

Efter Covid i 2020 lagde en dæmper på fremdriften i eksisterende bevillinger og på arbejdet med at identificere nye projektfaser og partnere, kom der i 2021 gang i ansøgningerne igen. Grundet ubrugte midler fra 2020, kunne der bevilges i alt 38,6 mio. kr., hvilket fordelte sig på **30 nye bevillinger**. Omkring 95% af det bevilgede beløb gik til projekter, mens 5% gik til andre ansøgningsmodaliteter, hvilket omfatter forundersøgelser, oplysning og supplerende indsatser. (Se bilag med 2021-bevillinger).

De nye projektbevillinger omfatter 13 mindre og mellemstore projekter med en eller få partnere samt to store bevillinger med et større antal partnere. I 2021 blev der for første gang bevilget penge til et samfinansieret projekt. Formålet med dette er at styrke ombudsmandsinstitutionen i Indonesien, hvor den danske ambassade i landet er hoveddonor. Endvidere blev der bevilget penge til to Covid-relaterede indsatser. Et i Uganda til akut økonomisk støtte og adgang til medicin og

30 NYE BEVILLINGER - HERAF TIL 16 NYE PROJEKTER

38,6 MIO. KR. BEVILGET - HERAF 95% TIL NYE PROJEKTER

oplysning om smitterisikonedrørende adfærd til familier med epilepsi under nedlukning af samfundet. Det andet projekt bidrog til understøttelsen af planlagte aktiviteter, der var blevet dyrere som en konsekvens af pandemien.

Der blev i **2021 bevilget ligeså mange penge til projekter i Asien som til Afrika**. Det afspejler, at der i de senere år er flere medlemsorganisationer, der engagerer sig i Asien, især Nepal, ligesom indsatserne i Vietnam er blevet betydeligt større.

Verdensmålenes løfte om ikke at lade nogen i stikken er et fundament for alle de indsatser, der støttes gennem Handicappuljen. Puljens formål om at nedbryde barrierer for mennesker med handicap afspejler sig desuden tydeligt i de **Verdensmål, som projekterne adresserer**. I 2021 er mål 10 om reduceret ulighed det verdensmål, der oftest blev adresseret i projekterne. Derudover er mål 1 (fattigdom), 3 (sundhed), 4 (uddannelse) og 8 (beskæftigelse) blandt de hyppigst adresserede.

2. Mål 1 - Resultater i det Globale Syd

Målet med handicapbevægelsens arbejde i det Globale Syd er en 'stærket organisatorisk og politisk kapacitet hos handicapbevægelser i udvalgte lande'. Det søger vi at opnå gennem partnerskaber med fokus på organisationsudvikling, 'empowerment' og fortalrarbejde - eller med andre ord ved at bidrage til at skabe stærkere handicaporganisationer og -bevægelser, stærkere medlemmer og en stærkere stemme.

Resultaterne i 2021 er baseret på de 40 igangværende projekter, både DH's partnerskaber med handicapparaplyer i Nepal, Rwanda og Ghana samt medlemsorganisationernes partnerskaber i yderligere 22 lande. Kapitlet beskriver et udpluk af resultaterne, som giver et godt indtryk af indsatserne, men som ikke skal ses som et fyldestgørende billede af alle de tiltag og resultater - store og små - der er opnået i årets løb.

Hvem blev nået i 2021?

2.1 Organisationsudvikling – stærkere handicapbevægelser, netværk og organisationer

Arbejdet med organisationsudvikling er et grundlæggende element i samarbejdet. Det er ikke blot et middel til at nå andre mål. En stærk handicapbevægelse er et mål i sig selv. Organisationsudvikling går derfor ikke kun på at styrke administrative og finansielle systemer eller den projekttekniske kapacitet. Formålet er bredere - at bidrage til velfungerende, legitime, demokratiske, repræsentative og samarbejdende handicaporganisationer med kapacitet til at lave effektivt medlems- og rettighedsarbejde. Der er en stor bredde i tilgangen til organisationsudvikling i projekterne - fra indsatser med en enkelt organisation til projekter med hele handicapbevægelser; fra fokus på de nationale strukturer til fokus på lokalafdelinger og fra opbygning af små, nye, skrøbelige partnere til afsluttende indsatser med fokus på bæredygtighed i velfungerende organisationer.

Handicapbevægelser styrket i seks lande

18 nye små **handicapgrupper** kapacitetsopbygget i Ghana, Rwanda og Uganda

I Guatemala har syv blindeorganisationer samlet sig i en **fælles paraplyorganisation** FECIGUA

Tre organisationer samlet i et **fælles familienetværk** i Myanmar omkring udviklingshandicap

Ny organisation for unge med handicap i Uganda har fået styrket sine strukturer med fem lokalafdelinger, tre forældrenetværk, to nye donorer og repræsentation i 'National Youth Council

41 **nye lokalafdelinger** etableret på tværs af 6 lande

48 lokalafdelinger i Uganda søgte i 2021 midler - 26 fik **støtte fra offentlige puljer** og NGO'er

Medlemstal steget betragteligt hos mindst 15 partnere

To organisationer i Vietnam har givet medlemmer og intern komité **adgang til deres regnskaber**

Ny funding opnået for en række organisationer – i flere tilfælde også til driftsomkostninger

2.1.1 Styrkelse af handicapbevægelser

Da Nepal i 2015 fik ny grundlov med en føderal stat og syv provinser med mere selvstændige regeringer og ministerier, betød det, at **handicapbevægelsen også måtte omlægge sine strukturer**. Handicapparaplyen NFDN arbejder nu intenst med at styrke sine egne nye strukturer på provinsniveau samt medlemsorganisationernes kapacitet til at løfte fortalerarbejdet på kommunalt niveau. NFDN har brugt erfaringerne fra nedlukningen i 2020 til at blive markant bedre til at organisere og udføre online kapacitetsopbygning af både af egne strukturer og af medlemsorganisationer. Hvor virtuelle møder i 2020 kun blev brugt, når det ikke var muligt at mødes fysisk, er de nu en fast del af en regelmæssig informationsudveksling og sparring. Herudover bruges de virtuelle platforme og sociale medier til at organisere rådgivning og træning. Denne nye mulighed har stor betydning i et land med store afstande.

I Guatemala har Dansk Handicap Forbund siden 2019 kørt et pilotprojekt med 15 handicaporganisationer inden for fire handicapgrupper (mennesker med fysisk handicap, døve, blinde og krigsveteraner). Hensigten er at øge koordineringen og samarbejdet både inden for hver handicapgruppe og mellem grupperne. Resultaterne er lovende. Det er første gang, at det er lykkedes at **samle handicapbevægelsen i Guatemala**. De syv blindeorganisationer har i 2021 samlet sig i en fælles paraplyorganisation. Det har været et ønske siden 2014, men projektet gav det skub, der skulle til. De andre handicapgrupper er slet ikke nået dertil endnu, men har gennemført initiativer sammen, der peger mod mere samarbejde fremover.

"Det har overrasket os, at det med meget beskedne projektmidler har været muligt med så stor impact. Det har været som om, handicapbevægelsen blot ventede på en lille støtte til at forbedre deres samarbejde." (Projektkoordinator i Dansk Handicap Forbund)

2.1.2 Opbygning af små- og svage organisationer

En vigtig opgave for handicapparaplyerne er at **sikre en bred repræsentation og anerkendelse af forskellige typer handicap**, herunder handicaptyper der ikke endnu er repræsenteret af paraplyen. I Rwanda har NUDOR gennem 2021 støttet fem nye små organisationer, der repræsenterer kørestolsbrugere, døvblinde, mennesker med albinisme, dværgvækst eller cerebral parese, med tiltag som træningssessioner, afholdelse af generalforsamlinger, udarbejdelse

af vedtægter eller registrering hos Rwanda Governance Board. Organisationerne for kørestolsbrugere og døvblinde er endvidere blevet midlertidigt optaget i handicapparaplyen med henblik på fuldt medlemskab på sigt. I Ghana er fem nye handicapgrupper blevet dybt involveret i dataindsamling til civilsamfundsrapporten på Handicapkonventionen (se afsnit 4.3 om fortalerarbejde) og støttes nu af paraplyen til at mobilisere medlemmer og udvikle sig til reelle organisationer.

I Uganda er første fase af et **kapacitetsopbygningsprojekt af otte mindre (og mindre stærke) handicaporganisationer** (der repræsenterer mennesker med hhv. rygmarvsskade, hjerneskade, cerebral parese, gigt, seglcelleanæmi, albinisme samt mennesker med handicap, der lever med HIV/AIDS) afsluttet. Projektet trækker på mange års erfaring med tilgangen, der er blevet udviklet i arbejdet med Latinamerika og bruges i Dansk Handicap Forbunds partnerskaber i en række lande. Projektet trækker også på mange års samarbejde med organisationen for mennesker med fysisk handicap, 'Uganda National Action on Physical Disability', som nu spiller en nøglerolle i projektet med at kapacitetsopbygge de øvrige organisationer. Opskriften er en kombination af tre komponenter: 1. fælles træning, mentorstøtte og vejledning, 2. En trust fond hvor der kan søges små beløb til aktiviteter af organisationerne selv eller af deres lokalafdelinger – et vigtigt værktøj til kapacitetsopbygning, samt 3. en organisationskomponent, hvor der kan søges større beløb til længerevarende indsatser, men kun for de organisationerne, der når et vist niveau i deres kapacitetsudvikling. En fælles styrekomité, hvor aktiviteter planlægges og de små fondsansøgninger vurderes, sikrer ejerskab og fælles læring.

"38 lokale afdelingsbestyrelser i Uganda er blevet styrket i at søge midler og gennemføre mindre projekter. 17 af dem søgte og fik i 2021 støtte fra offentlige programmer og NGO'er." (Dansk Handicap Forbund oversigt over resultater)

2.1.3 Styrkelse af demokratiske og rettighedsbaserede organisationer

Arbejdet med at skabe demokratiske, transparente og rettighedsbaserede organisationer er ikke altid let eller noget der gøres fra den ene dag til den anden. Men erfaringerne viser, at det godt kan lade sig gøre. I Vietnam er tilgangen med en organisationskomponent, som kun kan søges, når sydpartnere opfylder visse kapacitetskrav, blevet brugt som **gulerod til at fremme finansiell transparens**. Her har fem ud af seks partnere (to i 2021) accepteret at give deres kontrolkomite, projektledelse og øvrige medlemmer fuld adgang til deres regnskab, noget der før var forbeholdt en lille kreds af bestyrelsesmedlemmer.

"The shift is embedded in the way MNFB target decision makers claiming long term inclusion into policies and budgets rather than claiming immediate welfare response to the current needs."
(Ekstern evaluering, 2021)

Dansk Blindesamfund har siden 2006 støttet blindeorganisationen i Mongoliet (MNFB). Formålet med det seneste projekt afsluttet i 2021 var en (næst)sidste håndsregning til arbejdet med at styrke den politiske, den organisatoriske og den økonomiske bæredygtighed. Det blev konkluderet, at organisationen over årene var gået **fra en modtagerfokuseret til en rettighedsbaseret tilgang**. Det gælder dels de krav, organisationen sætter i fortalerarbejdet, hvor man prioriterer den langsigtede inklusion i politik og budgetter frem for den kortsigtede behovstilfredsstillelse. Men det gælder også måden MNFB arbejder på, hvor de er gået fra en reaktiv protest-tilgang til et proaktivt og strategisk engagement og relationsopbygning med regering, donorer og civilsamfundet.

2.1.4 Lokal forankring

Lokalafdelinger spiller en vigtig rolle i organisationernes arbejde. Lokale strukturer kan samle mennesker med handicap, vælge legitime repræsentanter, tilbyde medlemsaktiviteter og styrke medlemmers viden om deres rettigheder og muligheder. Lokal organisering er desuden ofte en forudsætning for at kunne tilgå lokale ressourcer, ligesom lokalafdelinger fungerer som bindeled mellem de enkelte medlemmer og hovedorganisationen, der kan føles langt væk.

41 nye lokalafdelinger blev etableret på tværs af seks danske medlemsorganisationers partnere i Ghana, Uganda, Jordan, Indien og Nepal. Dertil kommer samarbejdet med ca. 280 eksisterende lokalafdelinger. Lokalafdelinger ser mange steder ud til at have fået et større ejerskab, ligesom erfaring fra tidligere projekter viser, at der er en god chance for, at lokale strukturer – når de først er veletablerede og kan søge midler lokalt – kan køre videre uden støtte udefra.

2.1.5 Kapacitetsopbygning blandt frivillige og ansatte

Arbejdet med organisationsudvikling bygger i høj grad på kapacitetsopbygning blandt ansatte og frivillige herunder bestyrelsesmedlemmer nationalt og lokalt. I årets løb har i alt 5267 ansatte, bestyrelsesmedlemmer og andre frivillige fået styrket deres kapacitet omkring organisationsudvikling gennem træning eller deltagelse i strategi- og udviklingsprocesser.

Eksemplerne spænder vidt og starter nogle gange med ganske spæde skridt som hos Hanoi Association of the Deaf (HAD), hvor deres ti **bestyrelsesmedlemmer** efter to målrettede workshops **nu alle har prøvet at repræsentere organisationen udadtil** med oplæg om døve, input til debatter og fejring af den internationale døveuge. I en situation hvor det tidligere kun var bestyrelsesformanden, der havde pondus og selvtillid nok til det, har det gjort organisationen mindre sårbar og skabt rollemodeller for andre unge døve i Hanoi.

I Myanmar lykkedes det trods svære odds efter militærkuppet blindeorganisationen Myanmar National Association of the Blind at **kapacitetsopbygge 45 unge medlemmer** via et online kursusforløb i demokratisk lederskab. De unge har efterfølgende taget de første skridt til at etablere en ungdomskomiteé, og kursusforløbet har bidraget til mærkbare ændringer i mødekulturen som organisationen selv beskriver det: *"The trained youth were listening, they were asking questions, they kept time and showed respect to the other members"*.

2.2 Empowerment – stærkere medlemmer

VIGTIGSTE RESULTATER
STÆRKERE MEDLEMMER

- 1.703 blinde og svagsynede i ni lande **trænet i brug af blindestok**
- Flere døve kvinder og andre **kvinder med handicap valgt ind i bestyrelser** – nationalt og lokalt
- Forbedret kapacitet hos 326 pårørende** til børn med cerebral parese eller udviklingshandicap
- Forældrenetværk eller forældregrupper skabt** i Myanmar, Nepal, Ghana og Uganda
- 18 mennesker med udviklingshandicap **organiseret i 'self advocate' grupper** i Nepal, og 73 **mennesker med cerebral parese deltager nu aktivt i lokalsamfundet** i Uganda
- Handicapidrætten i Uganda vokset** til seks distrikter, 18 klubber og 573 aktive idrætsudøvere
- 402 med synshandicap i Ghana og Indien har **startet små virksomheder**
- 31 med synshandicap **læser på universitetet** i Laos – otte færdiguddannede i 2021
- 1.135 mennesker med handicap har **adgang til sociale ydelser** i Indien, Nepal, Gambia, Ghana, Uganda
- Antallet af børn med handicap i seks **modelskoler** i Rwanda øget fra 118 i 2016 til 365 i 2021

I 2021 nåede Handicappuljen og DH's projekter tilsammen **36.500 mennesker med handicap** – stort set lige mange **mænd og kvinder samt ca. 13.500 familier** i arbejdet med at fremme opfyldelsen af rettigheder og forbedrede levevilkår. Som eksemplerne her viser, dækker tallene over mange forskellige typer tiltag – der ikke kun har stor

betydning for deltagerne selv, men også er en forudsætning for deres deltagelse i det lokale handicpararbejde. Lokalfdelingerne spiller her en vigtig rolle i at mobilisere nye medlemmer, formidle viden om egne rettigheder og handicap, styrke selvilliden til at engagere sig, møde ligesindede, opsøge serviceydelser og støttemuligheder i lokalsamfundet og opbygge færdigheder til at skabe en indkomst.

2.2.1 Mobilisering af medlemmer

Første skridt i arbejdet med at styrke kapaciteten hos mennesker med handicap og deres familier er at hjælpe dem ud af den isolation og bekæmpe det stigma, de ofte lever under. Hos blindeorganisationerne i det Globale Syd er **træning af blinde og svagtseende** i brug af den hvide blindestok samt i basale dagligdagsfærdigheder som madlavning, etablering af køkkenhaver mv. derfor en vigtig komponent. Træningssessionerne har i 2021 nået 1727 medlemmer på tværs af blindeorganisationer i ni lande. Deltagerne beskriver det ofte selv som en livsændrende begivenhed, der ikke kun reducerer deres afhængighed af andre familiemedlemmer men også øger deres status, selvillid og mulighed for at bidrage til og deltage i familien og i lokalsamfundet.

Men det er en ressourcekrævende træning, og Dansk Blindesamfund og dets partnere afprøver derfor forskellige tilgange til at kunne nå flere. I Rwanda har brugere af den hvide blindestok for første gang selv trænet 64 andre.

"First step to be recognized by their families as able individuals is being able to care for themselves."

(Blindeorganisation i Indien)

Flere handicaporganisationer og deres sydpartnere arbejder målrettet med at få **flere kvinder ind i medlemsaktiviteter og foreningsarbejdet**. Det gælder blandt andet Danske Døves Landsforbund, der har sat fokus på køn og kvinders rettigheder i alle deres internationale projekter i erkendelse af, at døve kvinder er stærkt underrepræsenterede verden over. Resultatet er tydeligst hos døveorganisationen i Vietnam, hvor seks ud af ti bestyrelsesmedlemmer nu er kvinder, og der er for første gang er blevet valgt en kvindelig næstforperson. Men også i Ghana er fire kvinder blevet valgt til ledelsesposter i døveorganisationens ungdomsafdeling, og i Jordan er den første kvinde valgt ind både i døveforeningens bestyrelse og i den regionale bestyrelse for MENA-regionen. Det er bl.a. opnået gennem træning omkring ligestilling og betydningen af at involvere døve kvinder, mentorstøtte, kvindenetværk samt fokus på at skabe opbakning hos de mandlige medlemmer. Også Dansk Handicap Forbund har fokuseret på kvinder og unges deltagelse. I Latinamerika er andelen af kvinder i lokalfdelingernes bestyrelser i 2021 steget fra 52% til 56% i Honduras og Bolivia. I Vietnam oplever partnerne for mennesker med fysisk handicap, at der er kommet en større og mere synlig deltagelse af kvinder og unge medlemmer - noget der er med til at gøre organisationerne mere omstillingsparate.

"Due to tradition and culture women's roles are mainly to listen rather than sharing the decision making power. However, project experience has shown that women and youth are less conservative/traditional when it comes to supporting and making change happen." (Landerepræsentant for Dansk Handicap Forbund i Vietnam)

CASE 1: HANDICAPORGANISATIONER LØFTER HINANDEN OG DERES MEDLEMMER OP

Mange steder i det Globale Syd forbindes det at have et handicap med noget skamfuldt. Det gælder både for den enkelte, der lever med et handicap, men også deres familie. Familierne føler sig ofte alene, så handicaporganisationerne er afgørende i at udbrede viden om handicap, skabe netværk og motivere forældrene, så de bedre kan understøtte deres børn. Det arbejder Levs partnere i Nepal, Rwanda, Ghana og Myanmar samt CP Danmarks partner i Uganda med. Her et udpluk af resultaterne fra to projekter i Rwanda og Uganda afsluttet i 2021:

138 pårørende til mennesker med udviklingshandicap i Rwanda kan bedre

understøtte deres børns behov: I Rwanda har 138 forældre, ansatte og frivillige partnerorganisationer modtaget undervisning i, hvilke udfordringer og barrierer mennesker med udviklingshandicap møder og i forskellen mellem cerebral parese, udviklingshandicap og autisme. Forældrene kan nu skelne mellem forskellige typer af udviklingshandicap, og er bedre i stand til at identificere og imødekomme deres børns behov. Forældrene forpligtede sig til at brede deres viden ud i lokalsamfundet, så fordomme om, at handicap skulle skyldes onde dæmoner eller moderens arv, ikke længere får lov til at være den dominerende forklaring.

73 mennesker med cerebral parese i Uganda har fået forøget selvtilid og deltager in nu aktiviteter i deres

lokalsamfund: Deltagelsen af mennesker med cerebral parese i lokalsamfundene i Uganda øger bevidstheden om cerebral parese, og hvad det indebærer at leve med cerebral parese. Samtidig reducerer det negative holdninger og diskrimination, når mennesker med CP begynder at deltage aktivt i eksempelvis bestyrelser og foreninger. De får opbygget selvtilid og vist, at de kan og vil bidrage.

En af dem, som modtog træning, var Peninah Nakayiza, der udtaler: *"Previously I was confined at home and always hidden from the people in the community. Through participating in UNAC training workshops, I got empowered and exposed to different people. This gave me the opportunity to get friends whom I interact with, and these friends have changed my life to know myself and my abilities"*.

Projektet har arbejdet med de lokale ledere, så de har kunnet hjælpe med at inkludere mennesker med cerebral parese dels i sociale arrangementer, men også med mere praktiske ting, som at søge lokale fondsmidler. Udfordringerne forsvinder ikke med det samme, men det har betydet, at mennesker med cerebral parese er mere synlige og er med til at skabe et nyt narrativ, der bedre kan rumme mennesker med udfordringer relateret til cerebral parese.

133 pårørende til mennesker med cerebral parese har modtaget træning: De pårørende har modtaget træning i grundlæggende fysioterapi og rådgivning i, hvilken medicin, behandling og øvelser der er gode for netop deres barn. Det har forbedret trivsel og udviklingen hos børn med cerebral parese både mentalt og fysisk og gør, at de nu er mere aktive sammen med deres jævnaldrende.

Masereka Nyasio, far til en dreng med cerebral parese på seks år: *"I learnt how to apply physical exercise, care, love and giving him exposure to play with fellow children. He can play, crawl and ease himself better than before"*.

2.2.2 Bedre levevilkår gennem peer grupper, bedre viden og indkomstgenerende aktiviteter

En god metode til at skabe 'empowerment' er gennem **etablering af selvhjælpsgrupper** med ligesindede, der oftest opleves som meget meningsfyldt for deltagerne. Det kan være med til at bryde isolation og stigma. Man kan støtte hinanden, få viden om eget handicap og sammen igangsætte nye initiativer. Det er en tilgang, som blandt andet ses hos Lev og dets partnere i forhold til både forældre og unge. Det gælder blandt andet i Nepal, hvor der er blevet etableret to nye selvhjælpsgrupper for forældre til børn med udviklingshandicap, i Myanmar hvor 55 forældre i hovedstaden Yangon har fundet sammen gennem et nyt forældre-netværk, ligesom der i Nepal er blevet etableret to selvhjælpsgrupper for unge med udviklingshandicap.

Sportsgrupper har også vist sig at være en effektiv metode til rehabilitering og organisering af mennesker med handicap og til at synliggøre og skabe respekt omkring dem. I Uganda er handicapdrætten vokset fra fire til seks distrikter. Der er nu 18 klubber og 573 aktive idrætsudøvere, der mødes og spiller hver uge. Ideen er nu videreført i et nyt projekt i Bolivia, hvor der er blevet dannet seks sportsskoler for at promovere sport og bevægelse for børn og unge med handicap.

Familiemedlemmer med handicap har ofte større udgifter grundet medicin og hjælpemidler og lavere indtægt på grund af dårligere uddannelses- og jobmuligheder. Så behovet for **indkomstgenerering** er stort og indgår i mange projekter. I Uganda går støtten typisk til at etablere lokalafdelinger eller lokale organisationer og kapacitetsopbygge dem, så de kan søge lokale fonde til deres aktiviteter, herunder indkomstgenererende initiativer. I andre projekter er tilgangen at styrke mennesker med handicap med nye færdigheder og startkapital, så de kan starte små virksomheder eller indkomstgenererende aktiviteter. Det er tilfældet i Ghana, hvor 27 kvinder med handicap er begyndt at producere perlekæder ved siden af kurvefletning og hønsavl for at sikre fattige familier uden (megen) jord en mere diversificeret indkomst

"Bringing an income to the family and being able to partake and contribute in the daily activities, literally changes the life of the blind or partially sighted person, as the family changes perspective. Going from being a burden to being a contributing member of the family is an immense change."

(Koordinator i blindeorganisation i Indien)

og mindre skrøbelig økonomi. I alt 402 mennesker med synshandicap har startet små virksomheder i Indien og Ghana. Ikke alle virksomheder har overlevet Covid-nedlukningerne, men 50 entreprenører fra en tidligere fase har fået mulighed for et 'come back' med statslig støtte i Ghana. Det er både en succeshistorie for den enkelte entreprenør og for kampen for at inkludere mennesker med synshandicap i regeringsprogrammer.

2.3 Fortalerarbejdet – stærkere stemme

En **kerneopgave for handicapbevægelserne** er at holde **beslutningstagere ansvarlige** for at sikre og beskytte rettigheder for mennesker med handicap. Det er et bredt område, der både omfatter arbejdet med at influere lovgivning på nationalt niveau, hvor beslutninger har potentiale til at komme alle mennesker med handicap i landet til gode, og fortalerarbejdet med at sikre at love og regler føres ud i livet lokalt. Et fortalerarbejde, der retter sig mod lokale myndigheder, serviceudbydere og andre institutioner og organisationer.

2.3.1 Fortalerarbejde på nationalt niveau

GFD udarbejdet **civilsamfundsrapport** til FN's handicapkomité med input til den fremtidige handicappolitik i Ghana

NFDN involveret i udformning af ny **handicaplov** i fire af syv provinser i Nepal

På tre år er der i Nepal etableret **handicapråd** i 707 af i alt 753 kommuner - 152 af dem i 2021

Handicapbevægelse i Nepal har **trænet 50.000 befolkningstællere** ifbm. befolkningstælling

Washington Group spørgsmål brugt i befolkningstælling i Ghana – vigtigt skridt mod god data

Rwanda Education Board har etableret et selvstændigt 'Directorate of Special Needs and Inclusive Education' og foreløbig ansat to **specialister inden for syns- og fysiske handicap**

I Rwanda er en **national politik og strategiplan** for mennesker med handicap blevet vedtaget

I Liberia er loven om **den hvide stok** blevet offentliggjort, og distribueret til de relevante myndigheder

I Sierra Leone har regeringen i juni 2021 vedtaget politik om **inkluderende uddannelse** – fem distrikter har fået flere lærings- og undervisningsmaterialer målrettet blinde og svagtseende

Sportsministeriet i Uganda har bedt Handicapbevægelsen skrive udkast til handicapdel af en kommende national idrætsstrategi

I Ghana har **motorsæskontoret** anerkendt behovet for at kunne udstede kørekort til døve

DH's tre partnere har i tæt samarbejde med deres medlemsorganisationer opnået vigtige milepæle i 2021 fortalerarbejdet omkring Handicapkonventionen, data om handicap og inkluderende uddannelse. **Rapporteringsprocesserne omkring Handicapkonventionen** bliver i stigende grad brugt som et vigtigt redskab i fortalerarbejdet. Blandt DH's tre partnerlande, er Rwanda og Nepal blevet eksamineret i landets implementering af Handicapkonventionen i henholdsvis 2017 og 2018, mens det først i 2022 er Ghanas tur. Her blev civilsamfundsrapporten til FN's Handicapkomité skrevet i 2021. Det har blandt andet involveret et stort opsøgende forarbejde, koordination og inddragelse af både medlemsorganisationer, andre civilsamfundsorganisationer og individuelle mennesker med handicap – for at sikre at rapporten repræsenterer de mest presserende problemer for et bredt udsnit af mennesker med handicap i Ghana. Der blev afholdt heldags konsultationer syv steder i landet med rapporteringer fra distriktsniveau omkring rettighedssituationen lokalt. Handicapparaplyen GFD har endvidere identificeret fem nye handicapgrupper – døvblinde, mennesker med dværgvækst, skizofreni, spedalskhed og mennesker der har været udsat for et slagtilfælde – som er blevet involveret og har bidraget væsentligt til rapporten.

I Nepal fortsætter arbejdet med **at opbygge handicapstrukturer i landets syv nye provinser**. Da Nepals Handicaplov er en bred 'paraplylov', skal de enkelte provinser udarbejde deres egen lovgivning og udmøntning af den. Handicapparaplyen NFDN og dens egne nye provinsstrukturer har i fire ud af syv provinser støttet myndighederne med denne opgave. NFDN er blevet inviteret til at give input undervejs og har bidraget til i alt 51 konkrete ændringer. Det er også lykket at få Socialministeriet i fire ud af syv provinser til at etablere en 'Disability help desk', som kan hjælpe og støtte mennesker med handicap, så de får en lige og retfærdig behandling i det offentlige system - en praksis der ser ud til at blive kopieret af flere og flere kommuner. Endvidere har provinsstrukturen arbejdet for, at der allokeres penge til projekter og initiativer særligt for mennesker med handicap. I 2021 beløb det sig til i alt 25,8 mio. kr.

CASE 2: NEPALS HANDICAPBEVÆGELSE SPILLER AFGØRENDE ROLLE I LANDETS BEFOLKNINGSTÆLLING

Når staten, provinser og kommuner beslutter, hvordan pengene skal prioriteres, tager de udgangspunkt i deres befolkningstal. I mange lande er befolkningstællinger en gang hvert tiende år en uundværlig brik i at få overblik over befolkningens antal, alder, uddannelse, beskæftigelse, levetid osv. Da der i 2021 blev afholdt befolkningstælling i Nepal, spillede handicapbevægelsen en afgørende rolle i at arbejde med at sikre, at mennesker med handicap blev talt med.

Det startede ellers ikke godt. Trods intenst lobbyarbejde, lykkedes det ikke at få Nepals statistiske bureau til at gøre brug af Washington Group's spørgsmålsæt, der er specifikt designet til at tælle mennesker med handicap og anbefalet af FN. Men det lykkedes at få overbevist det statistiske bureau samt relevante ministerier om problemet med underrepræsentation af mennesker med handicap i befolkningstællinger, og det banede vejen for samarbejde om en række vigtige tiltag og resultater.

Svarkategorier er udvidet fra fem til 12: I spørgeskemaet blev svarmulighederne udvidet fra fem til 12 svarkategorier, ligesom svarmuligheden 'mental ill' blev erstattet med det mindre stigmatiserende 'psychosocial disability'. Det var en vigtig sejr, da den bredere definition af handicap gør det lettere at genkende sin egen situation og svare korrekt.

Uddannet 50.000 befolkningstællere i handicap: Uddannelsesmateriale til brug for træning af befolkningstællere blev opdateret, og repræsentanter fra 60 medlemsorganisationer klædt på til opgaven med at træne 50.000 befolkningstællere i hele landet. Hver tæller fik 1,5 times træning, hvor tællerne bl.a. lærte, hvordan man møder husstande på en respektfuld og imødekommende måde, så de vil oplyse om mennesker med handicap i hjemmet.

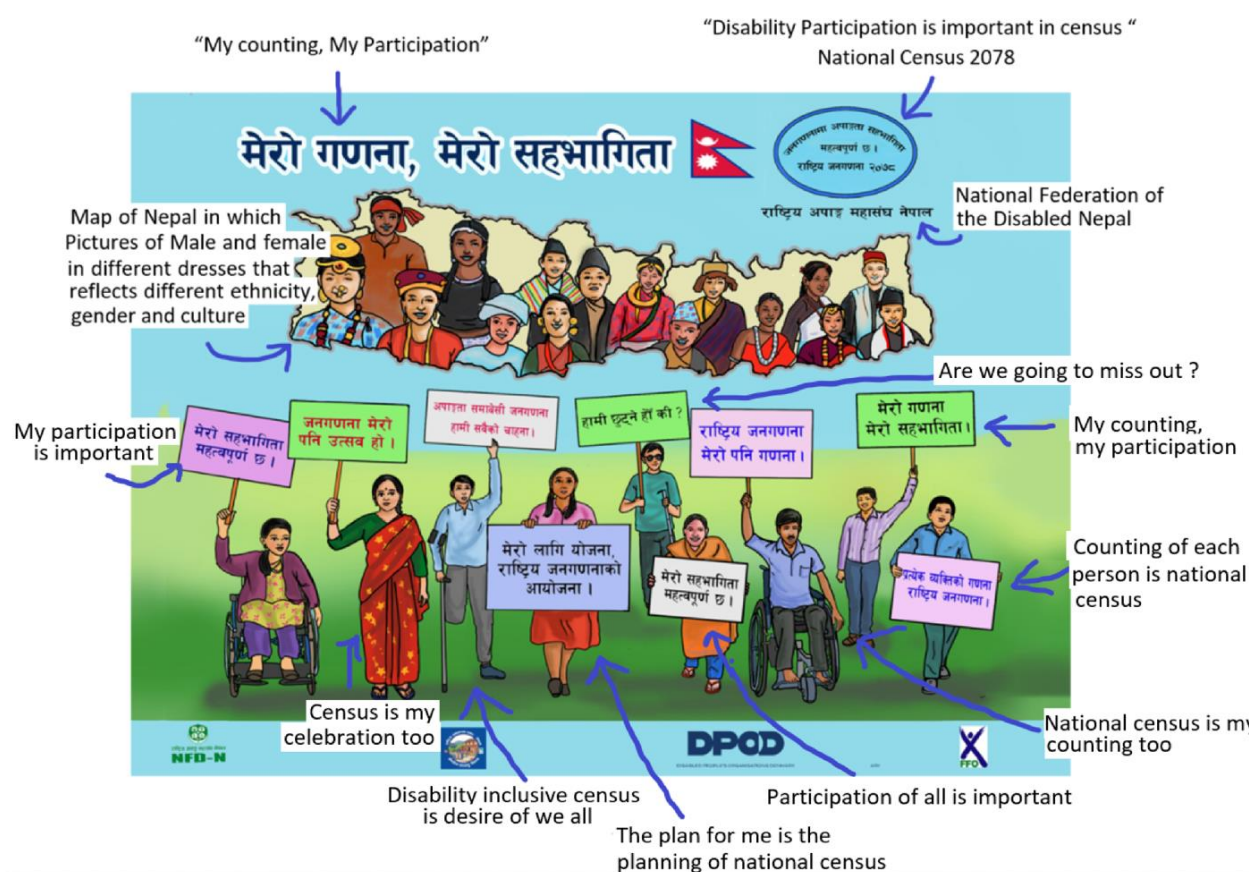

1,5 mio. delinger af oplysningsmateriale: NFDN udarbejdede en video og plakat, der understregede vigtigheden af, at mennesker med handicap står frem og bliver talt med, så budget og lovgivning bliver lavet på et retvisende grundlag. Kampagnen blev delt massivt op til befolkningstællingen, hvilket resulterede i 1.449.813 delinger og var en øjenåbner ikke kun for almindelige borgere men også for regeringen, ministerier og andre beslutningstagere.

30.000 husstande besøgt af mennesker med handicap: Mennesker med handicap blev også involveret i selve befolkningstællingen som befolkningstællere og vejledere. De 1.700 befolkningstællere med handicap besøgte total set 30.000 husstande – det samme som tællerne uden handicap nåede. De fungerede samtidig som rollemodeller og gav et tydeligt signal om ikke at skjule information om medlemmer af husstanden, der har et handicap.

Den nepalesiske handicaplov foreskriver, at **alle kommuner skal etablere et handicapråd**, der skal vejlede lokale myndigheder, sikre at lovgivningen overholdes og at rettigheder opfyldes. NFDN presser hårdt på politisk for, at kommunerne får etableret disse råd. På tre år er der etableret handicapråd i 707 af i alt 753 kommuner – 153 af dem i 2021 - alle med deltagelse af repræsentanter fra handicapbevægelsen. NFDN klæder repræsentanterne på med gode eksempler fra andre kommuner, viden om national lovgivning mv.

Arbejdet med at **sikre god og pålidelig data om mennesker med handicap** har fyldt meget i Nepal og Ghana i 2021. Handicapbevægelsen i Nepal fik i den grad fyret op under kedlerne, da landet – trods Covid – gennemførte den planlagte befolkningstælling i november 2021. Handicapbevægelsen spillede en stor rolle i sikre, at mennesker med handicap blev talt med. Et arbejde, der blandt andet omfattede træning af 50.000 befolkningstællere, en stor informationskampagne og involvering af mennesker med handicap i dataindsamlingen (se case). I Ghana har handicapbevægelsen længe været i dialog med det statistiske bureau om brug af spørgsmålsæt fra Washington Group on Disability Statistics for at få bedre og mere pålidelig data. Spørgsmålene indgik for første gang i befolkningstællingen i 2021 – en stor sejr i kampen for bedre data. Næste trin er kampen om dataanalysen, hvor handicapbevægelserne vil kæmpe for ikke kun at få tal på andelen af befolkningen, der har et handicap, men også om hvordan deres situation er.

Rwanda var en af årets største sejre for handicapbevægelsen **vedtagelsen af en national politik og strategiplan for mennesker med handicap** for perioden 2021-2024. Politikken skal skabe sammenhæng mellem alle statens politikker og strategier for at sikre inklusion af mennesker med handicap i Rwandas udviklingsinitiativer. Politikken er meget ambitiøs, og NUDOR har da også spillet en nøglerolle i at koordinere input fra sine medlemmer og har via samarbejdet med Rwandas Handicapråd sat et klart aftryk på politikens fireårige handlingsplan og budget. I handlingsplanen og det tilhørende budget fremgår ministeriernes respektive ansvarsområder, og særlige initiativer er identificeret for at sikre mere lige adgang og inklusion. Politikken mangler fortsat finansiering.

2.3.2 Fortalerarbejde på lokalt niveau

I Honduras er et langvarigt lokalt arbejde med at skabe en **tilgængelig kommune** lykkedes. Det har inspireret andre kommuner til at gøre noget lignende

Undervisere på Cape Coast University i Ghana underviser nu tegnsprogstolke ved hjælp af **læringsmateriale** udviklet af den ghanesiske døveforening

I Vietnam har halvdelen af medlemmerne fået **handicapkort** fra myndighederne. Kortet giver gratis eller billig adgang til offentlig transport, uddannelse og iværksætterlån

Blinde og svagsynede har fået adgang til **banklån** i Ghana og Indien samt til tilgængelige hæveautomater i Etiopien

Mennesker med handicap **inkluderet i regeringsprogrammer**, fx i indkomstgenererende programmer i Gambia, sundhedsforsikring i Ghana og sociale ydelser i Nepal og Indien

Sundhedspersonalet i to sundhedscentre i Kampala, Uganda, giver nu **psykosocial rådgivning** til hjemløse kvinder med psykiske problemer

24 lærere i Rwanda, som har modtaget **træning i at undervise børn med særlige behov**, har trænet 236 kolleger og 16 skoleledere på egne skoler og nu også på andre skoler

Krav om en handicaprepræsentant i Ugandas 136 distrikters byggeudvalg. Anbefalinger herfra har i fire projektdistrikter ført til forbedringer i den fysiske adgang til en række bygninger

Selvom mennesker med handicap på papiret har adgang til en række ydelser i et givent land, implementeres det sjældent af sig selv. Det skyldes typisk manglende viden og ressourcer hos de lokale myndigheder og kræver et aktivt lobbyarbejde med dels at klæde sine medlemmer på til at kende deres rettigheder og i næste omgang en aktiv dialog med myndighederne for at kræve sin ret. Der foregår derfor et **omfattende fortalerarbejde mellem lokalafdelinger og de lokale myndigheder** om at få adgang til lokale fonde og sociale ydelser, gøre serviceydelser mere tilgængelige samt sikre at mennesker med handicap tænkes ind i lokale beskæftigelsesprogrammer og lignende.

I Vietnam har partnerne taget informationer fra deres **medlemsregistre i brug i fortalerarbejdet**. De har blandt andet registreret, hvorvidt deres medlemmer har et handicapkort eller ej. Det afslørede, at langt færre medlemmer havde kortet end myndighederne troede, og det åbnede op for et samarbejde med myndighederne på den ene side og medlemmerne, der ikke altid var klare over forskellen på deres 'social security card' og deres handicapkort, på den anden side.

I en række andre lande, har lokalafdelingerne ligeledes formået at skabe **adgang for deres medlemmer til en række ydelser** som handicappension, rationskort, billigere offentlig transport, sundhedsforsikring, deltagelse i regeringsprogrammer omkring indkomstgenerering og adgang til lokale fonde. Det viser det potentiale, der er for lokalafdelingerne for at kunne gøre en mærkbar forskel for deres medlemmer alene ved at sikre dem adgang til eksisterende ydelser og ressourcer i lokalsamfundet.

Som illustreret i resultatboksen, er der også mange eksempler på samarbejdet med lokale aktører omkring **bedre tilgængelighed** fra skabelse af en tilgængelig kommune i Honduras til samarbejde med banker omkring hæveautomater med lydsystemer i Etiopien og omkring adgang til lån for blinde og svagsynede i Ghana og Indien.

CASE 3: SEKS SKOLER VISER VEJEN FOR MERE INKLUDERENDE UDDANNELSE I RWANDA

De seks skoler fra DH og NUDOR's Education for All projekt er gået fra at have 118 børn med handicap i 2016 til i 2021 at have 365. Men for at skabe reel inklusion i skolerne, kræver det, at man skaber forudsætningerne for, at børn med handicap kan indgå i det faglige og sociale fællesskab på lige fod med andre børn. Der er derfor blevet sat ind på mange fronter.

Sikret opbakning i lokalsamfundet: Første udfordring lå i at få lokalsamfundene til at sende deres børn med handicap i skole. Derfor startede projektet med en omfattende oplysningskampagne. Målet var at skabe positive holdninger til mennesker med handicap. Der blev oprettet frivilligrupper, som opsøger børn med handicap og deres familier med henblik på at få børnene i skole og føre tilsyn med udviklingen på skolerne.

Forbedringer på skolerne: Dernæst skulle de barrierer, der afholder børn med handicap fra at gå i skole, lokaliseres og derefter udbedres. Det har betydet, at der er kommet handicaptoiletter, ramper, skærmoplæsnings-programmer, undervisning i grundlæggende tegnsprog og meget mere. Erfaringerne har ført til en tjekliste over de vigtigste tilgængelighedsændringer, som andre skoler i Rwanda kan bruge.

Træning af lærerne: Det er afgørende, at underviserne er bekendte med forskellige handicap og de udfordringer der er og de hjælpemidler der er behov for, så de mere effektivt kan undervise børn med handicap og imødekomme deres behov. Derfor deltog 24 personer fra skolerne og handicapbevægelsen i et kursus på University of Rwanda om inkluderende uddannelse, og hvordan de kan give deres viden videre. Efterfølgende har alle lærerne på de seks skoler modtaget undervisning fra en eller flere af de 24 kolleger, der deltog i kurset.

Tiltag målrettet eleverne: Projektet har gennem årene afviklet et væld af aktiviteter. Nogle har rettet sig mod enkelte elever, som eksempelvis udredning for handicap af nye elever, som nu er blevet en fast praksis på alle seks skoler, mens andre har rettet sig mod børn uden handicap.

Evidensbaserede argumenter og tal i det rwandiske fortalrarbejdet: For at sikre implementeringen af alle disse aktiviteter og holde styr på udviklingen i projektet, er der tilknyttet 15 frivillige til hver skole, som fører tilsyn med skolerne. De har hver måned rapporteret om udfordringer og succeser og kvartalsvist evalueret med NUDOR og skolelederne. Det har gjort det muligt at analysere både de gode og dårlige erfaringer, som handicapbevægelsen i Rwanda har kunnet bruge i deres arbejde for at påvirke de lokale- og nationale beslutningstagerne.

Det har gjort det muligt for NUDOR konstruktivt og evidensbaseret at kunne lobbye for et mere inkluderende uddannelsessystem i Rwanda. Erfaringerne og data fra projektet udgør nu arsenalet af argumenter, som NUDOR bruger i

deres møder med Rwandas uddannelsesministerium, embedsmænd, interesseorganisationer, parlamentsmedlemmer og ledere i lokalsamfundet.

I Rwanda har handicapparaplyen NUDOR med projektet Uddannelse for Alle de sidste fem år haft fokus på at fremme **inklusion i grunduddannelsen gennem seks modelskoler** (se ovenstående case). Nedlukningerne af skoler i 2020-21, har betydet, at vigtige resultater var truet, og det har krævet en stor indsats i 2021 at identificere børnene, få dem tilbage i skole igen for ikke at tabe dem. Det har bl.a. involveret hjemmebesøg, støtte fra spejdergrupper og lære-/forældregrupper, der har lavet opsøgende arbejde. Der har i 2021 samtidig været et stort fokus på bæredygtighed i projektskolerne for at sikre, at den gode praksis, der er blevet etableret, videreføres efter projektets afslutning. Det drejer sig især om spejdernes involvering i at støtte op om inkluderende spejderskolegrupper, den tværfaglige elevvurdering af børn med handicap for at sikre, at undervisning og støtte er i overensstemmelse med det enkelte barns kompetencer og udfordringer, samt skolernes fokus på tilgængelighed, inkluderende læring og sport.

Træning af lærere i undervisning af børn med særlige behov **har spredt sig som ringe i vandet**. Det gjaldt i første omgang 24 lærere der gennem projektet fik en grundig træning, færdigheder som de gav videre til 236 andre lærere og 16 skoleledere på de seks modelskoler. Siden har distriktsmyndighederne i de seks projektdistrikter trukket på de trænede lærere fra uddannelsesprojektet til træning af andre lærere i distriktet.

Arbejdet med modelskoler er et eksempel på en klar sammenhæng mellem fortalerarbejdet på lokalt og nationalt niveau. **Erfaringer fra modelskolerne er løbende indsamlet og brugt i fortalerarbejdet** med Uddannelsesministeriet. Det var en stor sejr for handicapbevægelsen, da Rwanda Education Board i 2020/21 etablerede et selvstændigt 'Directorate of Special Needs and Inclusive Education,' hvor man i 2021 ansatte to specialister inden for tilgængelig uddannelse for børn med synshandicap samt fysiske handicap.

2.4 Læring

Sydpartnerens **covidrespons både i 2020 og 2021 har vist sig at spille en væsentlig rolle i at styrke organisationernes legitimitet**. Det var både tilfældet indadtil, hvor medlemmerne oplevede, at deres organisationer var relevante i en krisesituation, men også udadtil hvor organisationerne i dialog med regeringer og myndigheder bidrog med nødvendig viden og konstruktive løsningsforslag. Desuden åbnede det op for en række finansieringsmuligheder fra nye og større partnere, der etablerede Covid-fonde, som det lykkedes mange af partnerne at få adgang til. Sydpartnerens indsatser over for medlemmerne dækkede over forskellige typer af indsatser, hvor nogle valgte at satse på uddeling af medicin og fødevarerhjælp til de mest udsatte, andre valgte at satse på øget oplysning via lokalradio og andre igen lavede opsøgende telefonopkald til medlemmer for at imødegå ensomhed og isolation. De var populære, men har i 2021 også vist sig nogle steder at have nogle **utilsigtede effekter i form af, at nogle medlemmer enten følte sig forbigået eller fik store forventninger** til, hvad deres organisation kan gøre for dem. Læring omkring indsatserne under pandemien, især den direkte uddeling af hjælp til udsatte medlemmer, er et tema, som DH vil samle op på i 2022.

3. Mål 2 - Engagement i Danmark og forankring af udviklingssamarbejdet

DH arbejder for at øge engagement og forankring af udviklingsindsatserne i vores medlemsorganisationer i Danmark. Der er især fokus på tre områder: 1. fastholde og udvide engagementet, 2. øge kendskab og opbakning til det internationale udviklingssamarbejde samt 3. styrke kapacitet i udviklingsarbejdet.

I 2021 har alt 14 handicaporganisationer været involveret i udviklingssamarbejdet. Otte organisationer har egne projekter og seks organisationer, enten deltager som en del af større projekter, eller er i gang med at forberede et projekt.

Udvikling af ny **engagementsstrategi** søsat og følgegruppe nedsat

Produktion og lancering af kampagnen **#StærkereSammeniVerden** med tolv ildsjæle

Film, podcast, foredrag og udstilling – indsatser støttet af DH's **Oplysningspulje**

Debatindlæg i blandt andet Altinget og Globalnyt

Spejderhjælpsugen afviklet sammen med Lev og Spejderhjælpen

Ugandaprojekt med Sømmenslutningen af Unge Med Handicap og **Operation**

Dagsværk i gang

Syv kapacitetsopbyggende **arrangementer** gennemført med 97 deltagere. To følgegrupper nedsat, to møder i udviklingsnetværket samt god brug af rådgivning

Bedre **involvering af medlemsorganisationer** i prioritering af kapacitetsopbygning

Fabo lanceret som nyt **læringsite** til kapacitetsopbygning

Månedlige **Internationale nyhedsbrev** i vækst fra 415 modtagere i 2020 til 559 i 2021

3.1 Engagement i handicapbevægelsens internationale udviklingssamarbejde skal styrkes

3.1.1 Arbejdet med ny engagementsstrategi og følgegruppe igangsat

Covid udfordrede på mange måder engagementet i handicapbevægelsens internationale udviklingssamarbejde, men gav samtidig anledning til at gøre status, træde et skridt tilbage og overveje andre og nye greb til at styrke forankringen og deltagelsen i det internationale arbejde. I 2021 er de første skridt blevet taget til en ny retning for at styrke engagementet og den folkelige forankring af det internationale udviklingssamarbejde i handicaporganisationerne.

Som er resultat er der blevet nedsat en følgegruppe for engagement bestående af repræsentanter fra nogle af DH's medlemsorganisationer. Formålet er at samarbejde om at styrke og udbrede engagementet – både på det organisatoriske plan samt blandt frivillige. Sammen vil gruppen se på fælles udfordringer, planlægge og udføre udvalgte aktiviteter, der kan understøtte engagementet samt udveksle viden om tendenser, succesfulde tiltag, værktøjer, eksterne muligheder, erfaringer, udfordringer mm.

Arbejdet med at styrke og udbrede engagementet i handicaporganisationerne involverer tre faser; research, strategiformulering og plan for udmøntning. Researchfasen blev gennemført i 2021 og har blandt andet omfattet en

dialog med størstedelen af nuværende og tidligere internationalt engagerede medlemsorganisationer under Handicappuljen. Dialogen har især fokuseret på, hvilke potentialer og udfordringer medlemsorganisationerne møder, når det kommer til forankringen af deres arbejde i baglandet og udbredelsen af engagementet blandt medlemmer og frivillige. DH har endvidere efterspurgt ønsker til, hvordan DH som pulje og paraply i højere grad kan understøtte medlemsorganisationernes arbejde med engagement. Arbejdet med første fase af engagementsstrategien viste, at der generelt er stor tilfredshed med DH, men har også resulteret i en udvidet forståelse af engagementsområdet, som DH fremover vil læne sig op ad. Frem til nu har tænkningen om engagement været centreret omkring partnerskaberne i Handicappuljen mellem danske medlemsorganisationer og deres partnere rundt om i verden, men det er nu tydeligt, at der er brug for at brede fokus ud til andre former for engagement. Det er vigtigt for fremover at kunne favne organisationer og individuelle medlemmer, hvis engagement umiddelbart ikke kan rummes i Handicappuljen med de muligheder, der er i dag.

3.1.2 #StærkereSammenIVerden – en kampagne om handicapbevægelsens internationale ildsjæle

I 2021 færdiggjorde og udrullede DH en **kampagne**, der havde til formål at hylde de mange gode kræfter i handicapbevægelsens internationale udviklings-samarbejde og samtidig inspirere flere til at være med. Tolv forskellige frivillige, bestyrelsesmedlemmer og ansatte fra seks forskellige medlemsorganisationer deltog i kampagnen og fortalte om, hvad de og deres foreninger får ud af at engagere sig i arbejdet. Det kom der seks fine videoer og et hæfte med tolv artikler ud af samt en kampagneside på DH's hjemmeside, der samler det hele. [Du kan læse mere kampagnen ved at trykke på linket her.](#)

Kampagnen fik forpremiere på DH's repræsentantskabsmøde i slutningen af oktober og kulminerede op til den 9. december, hvor der var planlagt besøg af udviklingsminister Flemming Møller Mortensen, som dog blev udskudt aftenen før. Kampagnen kørte på DH's kanaler på LinkedIn, Facebook, Twitter og Instagram, og de medvirkende organisationer delte selv deres egne videoer fra egne platforme.

Foruden bred eksponering af det internationale arbejde i DH's brede bagland, resulterede kampagnen også i dialog med nye organisationer og frivillige, som der skal følges op på i 2022.

3.2 Oplysning om udviklings samarbejdet

3.2.1 Oplysning med støtte fra Oplysningspuljen

I 2021 har DH's Oplysningspulje støttet indsatser, der både formidler konkrete resultater fra udviklings samarbejdet og generelle vilkår for mennesker med handicap i udviklingslandene til handicapbevægelsen og den brede offentlighed. Danske Døves Landsforbund har eksempelvis været i Ghana for at producere videoer og artikler om deres partners

arbejde med at fremme retten til tegnsprog. Målet er, at de kan blive bragt i både interne, lokale og landsdækkende medier i 2022.

CP Danmarks dokumentarfilm blev ligeledes lanceret 2021. Filmen samler op på ti års samarbejde i Uganda, og viser nogle af de mange flotte resultater, der er opnået. En af de mest markante resultater er dannelsen af en selvstændig forening for mennesker med cerebral parese, og i filmen møder vi nogle af de mennesker, hvis møde med foreningen har været livsomvæltende. [Filmen 'En vej frem' kan ses ved at trykke på linket her.](#)

Der blev givet to nye oplysningsbevillinger i 2021, der skal implementeres i 2022. Dansk Blindesamfund har fået støtte til at producere en pilotpodcast med unge fra Danmark og Liberia, der skal give medlemmer og andre lyttere af podcasten Øjenkrogen et indblik i livet for mennesker med synshandicap rundt om i verden. Sammenslutningen af Unge Med Handicap har fået støtte til en udstilling, der skal rundt på uddannelsesinstitutioner, biblioteker, kulturhuse, frivilligcentre mm. for at udbrede viden om unge med handicap i Danmark, Rwanda, Uganda og Sierra Leone. Med sit positive perspektiv skal udstillingen også skabe håb blandt unge med handicap og en tro på, at de kan leve det ungdomsliv, som de ønsker.

3.2.2 Debatindlæg og deltagelse i den offentlige og politiske samtale om udvikling, handicap og inklusion

DH gjorde igen i 2021 brug af en række debatindlæg til at supplere den øvrige kommunikation om udviklingssamarbejdet. Debatindlæggene giver DH mulighed for at markere sig mere udviklingspolitisk og over for udviklingsmiljøet i Danmark. Udvalgte aktiviteter er beskrevet her.

I februar foreslog DH sammen med IWGIA og AIDS-Fondet i et debatindlæg i Altinget, hvordan Danmark kan gå forrest og sikre, at de mest marginaliserede og fattigste grupper ikke lades i stikken i en ny dansk udviklingspolitisk strategi. Budskabet var, at det er afgørende, at mennesker med blandt andet handicap i det Globale Syd aktivt inkluderes i al udviklingssamarbejde og humanitære indsatser. [Indlægget kan læses ved at trykke på linket her.](#)

I maj havde DH sammen med Dansk Blindesamfund en kommentar i Globalnyt om at mennesker med handicap er blandt dem, der rammes hårdest under Covid-19. I lande med stor fattigdom og ulighed er mennesker med handicap ofte særligt udsatte bl.a. pga. dårligere adgang til medicin, sundhedsydelser og sociale sikkerhedsnet. Budskabet i kommentaren var, at det er vigtigt at sikre de mest sårbare i krisesituationer og inkludere mennesker med handicap – også når det kommer til udviklingssamarbejdet og humanitære indsatser. [Kommentaren kan læses ved at trykke på linket her.](#)

I juni arrangerede DH et online event under Folkemødet, der satte fokus på Handicapkonventionen som et af de vigtigste værktøjer i det handicappolitiske arbejde. Med inspiration og erfaringer fra handicaporganisationer i det Globale Syd debatterede vi, hvordan Handicapkonventionen kan bruges i dialogen med politikere og myndigheder – også i Danmark. Der blev delt eksempler fra Dansk Handicap Forbunds partnere i Latinamerika og fra handicapbevægelsen og handicapparaplyorganisation i Nepal, om hvordan de aktivt bruger konventionen til at skabe politisk forandring. [Debatten kan ses ved at trykke på linket her.](#)

I august havde DH's formand Thorkild Olesen et debatindlæg i Altinget, hvor han kommenterede på den nye udviklingspolitiske strategi. 'Fælles om Verden', der udgør et fundament for Danmarks udviklingssamarbejde. Strategien pointerer, at alle indsatser skal tage udgangspunkt i menneskerettighederne, ingen må lades i stikken og at marginaliserede grupper skal tænkes ind i alt arbejde. Men løftet om ikke at lade nogen i stikken indfris ikke af sig selv, og i indlægget uddyber DH's formand hvorfor, mens han samtidig peger på, hvordan Danmark kan holde løftet. [Indlægget kan læses ved at trykke på linket her.](#)

I anledningen af Den Internationale Handicapdag i december, havde Thorkild Olesen sammen med udviklingsminister Flemming Møller Mortensen et indlæg i Nordjyske Stiftstidende om engagementet i handicapbevægelsen. Her skriver de blandt andet: *"Der er heldigvis mange, dygtige mennesker, der professionelt arbejder med dansk udviklingssamarbejde og for at forbedre vilkårene for mennesker med handicap. Men det ville ikke lykkes nær så godt, hvis ikke det var for [...] de danske handicaporganisationer og deres medlemmer, der engagerer sig internationalt."*

3.2.3 Spejderhjælpsugen

I Spejderhjælpsugen i september blev tørklæderne bundet og arbejdshandskerne taget på for at sætte fokus på inklusion og fællesskaber for børn med handicap i både Danmark og Ghana. 100 spejdergrupper fra hele landet og på tværs af spejderkorps deltog. Formålet var at tjene penge ind til projektet 'Alle børn fortjener en ven' til fordel for børn med udviklingshandicap i Ghana, og det var tredje og sidste gang, at den årlige Spejderhjælpsuge tjente kr. 250.000 ind til projektet i Ghana, som Lev og DH står bag sammen med Spejderhjælpen.

Selvom mange grupper først og fremmest deltager i Spejderhjælpsugen, fordi de gerne vil gøre en god gerning og hjælpe andre, bidrager aktiviteterne også til at skabe mere inklusion i egen gruppe. Maria Tabor Hall, der er gruppe- og minileder for Charlottenlundspejderne, fortæller at deltagelsen er med til at skabe en åbenhed omkring det at have et handicap: *"Vi har selv mange børn og unge med handicap og forskellige diagnoser i gruppen. Spejderhjælpsugen og det særlige fokus på handicap og inklusion har givet anledning til rigtig gode snakke om være anderledes. At handicap både kan være synlige og usynlige, og at der under alle omstændigheder skal være plads til forskelle."*

En stor presseindsats fra både Lev og DH sikrede mange historier i lokalaviser og lokale onlinemedier. Derudover bragte Kristeligt Dagblad et portræt af Hanne Friis Kaas, der er bestyrelsesmedlem i Spejderhjælpen. [Artiklen kan læses ved at trykke på linket her.](#)

Spejderhjælpsugen skabte både lokalt engagement rundt om i landet, øget viden om inklusion og handicap i de lokale spejdergrupper, der deltog, og stor glæde i Ghana over både den mentale og økonomiske støtte, som Spejderhjælpsugen og samarbejdet med Spejderhjælpen endnu engang bragte med sig.

3.3 Kapacitetsudvikling

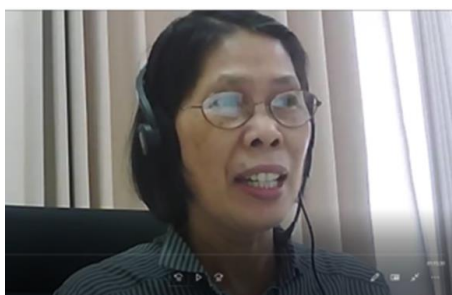
3.3.1 Tværgående tiltag på kapacitetsområdet

I 2020 blev rammen for, hvordan DH arbejder med kapacitetsudvikling udviklet, og i 2021 blev nogle af de nye tiltag udrullet. Det gælder blandt andet medlemsorganisationernes inddragelse i at prioritere temaer og indsatser. For at sikre systematisk behovsafklaring og interessetilkendegivelse, blev der i 2021 udarbejdet et format for medlemsorganisationernes skriftlige indmelding af interesse, behov og prioritering i forhold til en række temaer. Det blev brugt første gang i september, og vil fremadrettet supplere de andre informationskanaler som dialogmøder, opsamling fra arrangementer samt input fra rådgivninger, der også ligger til grund for DH's prioritering af kapacitetsudviklingstiltag. Derudover laves der nu en samlet oversigt over de planlagte aktiviteter, som udsendes to gange årligt i januar og august.

3.3.2 Arrangementer og temaer i 2021

Der blev i 2021 afholdt **syv fyraftensmøder** eller lignende arrangementer med fokus på kapacitetsopbygning og erfaringsudveksling med i alt 97 deltagere på tværs af alle internationalt aktive handicaporganisationer og indbefattede både professionelle og frivillige. Fire af arrangementerne var knyttet til forvaltning af puljen – henholdsvis finansiel monitorering online, nyt system for afrapportering samt nye budgetformater (se mere i kapitel 5 omkring forvaltning).

Temaer på fyraftensmøder mv. 2021	
Januar	Nye afrapporteringsformater
April	Læringsseminar – erfaringer fra 2020
Maj	Partnerskabspolitik
Maj	Finansiel monitorering online
Oktober	Nye budgetformater (møde)
November	Nye budgetformater (åben rådgivning)
December	Lancering af PSHEA læringsmateriale

På et halvdags **læringsseminar** blev der med udgangspunkt i projekterfaringerne fra 2020 fokuseret på nye udfordringer, muligheder og læring ifbm. Covid-pandemien samt på erfaringer med etablering af medlemsdatabaser. Som noget nyt deltog oplægsholdere fra sydpartnerne i begge temaer – via Zoom.

For at sikre at den **fælles partnerskabspolitik**, der blev udarbejdet i 2020, kommer ud at arbejde i de internationale partnerskaber, blev der i maj måned afholdt et online fyraftensmøde, hvor politikken og en række redskaber blev præsenteret og erfaringer delt. Der var bl.a. fokus på udarbejdelse af partnerskabsaftaler som supplerer projektkontrakter. Direktør i DH's partnerorganisation i Ghana, GFD, Rita Kusi Kyeremaa, bidrog med sit perspektiv. [Optagelsen med hende kan ses og høres her.](#)

DH har i 2021 arbejdet med **forebyggelse af seksuelle krænkelser**, også kaldet PSHEA (Prevention of Sexual Harassment, Exploitation and Abuse), på flere forskellige måder. I samarbejde med tre andre puljeforvaltere (Civilsamfund i udvikling, Center for Kirkeligt Udviklingssamarbejde og Dansk Ungdoms Fællesråd), har vi udarbejdet et omfattende læringsmateriale på platformen Fabo.org. Det er et læringsmateriale, som skal bruges af medlemsorganisationer, der arbejder med partnerskaber i det Globale Syd. Der er allerede materiale om forebyggelse og håndtering af seksuelle krænkelser, men materialet skal videreudvikles i forhold til at styrke forståelsen og dialogen mellem partnere. Læringsmaterialet blev lanceret for den danske handicapbevægelse på et fyraftensmøde i december [Læringsmaterialet kan tilgås ved at trykke på linket her.](#)

Rådgivning udgør også en vigtig del af kapacitetsopbygning fra DH's side. I 2021 var der rådgivning på 14 af 16 nye projektansøgninger, på halvdelen af de øvrige ansøgninger, på alle projektevalueringer samt på omlægninger i projekter forbundet med Covid samt i forbindelse med indfasning af nye budgetformater.

4. Mål 3: DH's Globale Policyprogram

2021 afsluttedes den internationale strategiperiode 2019-2021, som for første gang inkluderede et globalt policy-program med fokus på at øve indflydelse på den udviklingspolitiske dagsorden i Danmark og globalt. I strategiperioden er det lykkedes at påvirke og styrke relationer, selvom restriktioner relateret til Covid i 2021 betød at DH's engagement til Folkemødet blev mindre end planlagt, at udviklingsministerens besøg hos DH blev udskudt, at internationale møder blev nedskaleret og omdannet til webinarer, og at potentialerne i det fysiske møde for sparring og uformel påvirkning i nogen grad udeblev.

Indflydelse på ny udviklingspolitisk strategi, Fælles om Verden

Dansk deltagelse som observatør i **Global Action on Disability** netværket

Kursus om **inklusion i udviklingssamarbejdet** for CISU medlemmer

Samarbejde om unge med handicap i Oxfam IBIS' program i Ghana

Policy-følgegruppe for DH's medlemsorganisationer

DH's engagement i **forberedelsen af Global Disability Summit 2022**

Kampagne for Danmarks kandidat til FN's Handicapkomité - DH's næstformand Sif Holst

4.1 Inklusion af mennesker med handicap i dansk udviklingssamarbejde

4.1.1 Udviklingspolitik

Den politiske interessevaretagelse på det udviklingspolitiske område havde fokus på tilblivelsen af en ny udviklingspolitisk strategi for Danmark. DH sendte i januar et **høringssvar til Udenrigsministeriet** med anbefalinger, der centrerede sig om, at strategien burde forpligte Danmark på at udarbejde en handlingsplan for, hvordan 'Leave No One Behind' implementeres på tværs af dansk udviklingssamarbejde. I en sådan handlingsplan bør indgå et tværgående fokus i al politikudvikling, udviklingssamarbejde og humanitære indsatser om at danske midler alene bidrager til løsninger, der er tilgængelige, at inklusion budgetteres, at der sættes mål for og indsamles disaggregerede data på marginaliserede grupper, at der sikres ekspertise til inklusion af mennesker med handicap i Udenrigsministeriet, samt at der sikres gode rammer for meningsfuld inddragelse af mennesker med handicap og deres repræsentative organisationer.

Høringssvaret blev fulgt op af møder med udviklingsordførere, et møde med udviklingsministeren samt deltagelse ved høringsmøder i regi af både CISU og Globalt Fokus, suppleret af debatindlæg, som nævnt i kapitel 3. Selvom strategien, der er vedtaget i Folketinget, ikke forpligter til en handlingsplan for at ingen lades i stikken, så **vurderer DH, at strategien i højere grad end tidligere forpligter til at medtænke handicap og marginaliserede grupper** som en naturlig del af en rettighedsbaseret tilgang. Strategien udgør således et håndtag for DH's fortsatte udviklingspolitiske interessevaretagelse.

DH har gennem 2021 løbende været i dialog med Udenrigsministeriet om inklusionsdagsordenen. Efter gennem længere tid at have anbefalet dansk medlemskab af **GLAD** (Global Action on Disability) netværket, førte det i 2021 til,

at der var **dansk observatørdeltagelse ved årsmødet i februar**. GLAD netværket er en koalition af primært multilaterale donorer med en fælles interesse i at fremme inklusion af mennesker med handicap i udviklings- og humanitære indsats. Også Danmarks rapportering på OECD DAC handicapmarkøren har været vendt med forventning om, at Danmark rapporterer på markøren i 2022 for 2021. Samtaler om dansk engagement i det Globale Handicaptopmøde (Global Disability Summit) førte til **beslutning om at udviklingsministeren ville tale og Danmark indmelde forpligtelser på topmødet i februar 2022**. Endelig inviterede DH udviklingsministeren på besøg, som dog pga. Covid blev udskudt til 2022.

4.1.2 Koordinering og samarbejde

I supplement til DH's eget politiske arbejde, **deltager DH i Globalt Fokus' public affairs arbejdsgruppe**, der ligeledes bidrog til høringsprocessen i forbindelse med udviklingen af den nye udviklingspolitiske strategi. Gennem arbejdsgruppen har DH deltaget i møde mellem civilsamfundsrepræsentanter og OECD DAC's peer review team med input om, hvordan Verdensmålenes løfte om ikke at lade nogen i stikken tager sig ud i dansk udviklingssamarbejde.

DH deltog i 2021 i Globalt Fokus' følgegruppe til Udenrigsministeriets Tech for Democracy-initiativ med henblik på at skabe opmærksomhed om, at meget teknologi og kommunikation på teknologiske platforme fortsat ikke er tilgængeligt for mennesker med forskellige typer af handicap. Deltagelsen bidrog i 2021 til, at **inklusion blev skrevet frem i 'Tech for Democracy Action Programme', og at handicap fremgår eksplicit i et af de otte anbefalinger**, som dokumentet indeholder. På DH's foranledning kom to mennesker med handicap fra det Globale Syd med i Globalt Fokus' Advisory Group under Tech for Democracy.

I februar 2021 **etablerede DH en policy-følgegruppe** med deltagelse af en række medlemsorganisationer. Gruppen mødes kvartalsvis og koordinerer og udveksler information om globale processer og interessevaretagelse. Tilbagemeldingerne fra gruppens medlemmer er positive.

4.1.3 Fremme af inklusion i civilsamfundsprojekter

Ved siden af den politiske interessevaretagelse, søger DH at fremme samarbejde med danske civilsamfundsaktører engageret i internationalt udviklingssamarbejde med henblik på at øge inklusion af mennesker med handicap i udviklingssamarbejdet. I juni måned afholdt DH sammen med CISU et **kursus for CISU's medlemsorganisationer** om, hvordan mennesker med handicap kan inkluderes i udviklingssamarbejdet. DH og medlemsorganisationerne stod for indholdet, mens to af CISU's medlemsorganisationer bidrog med cases, der var udgangspunkt for fælles refleksion om, hvordan projekter i praksis kan blive mere inkluderende. Otte CISU-medlemsorganisationer deltog foruden DH, Dansk Handicap Forbund og Dansk Blindesamfund.

DH har **samarbejdet med Oxfam IBIS** om en supplerende indsats til et ungdoms-uddannelsesprojekt i Vestafrika, der er forlænget ind i 2022 for at sikre en god læringsopsamling og kommunikation af resultaterne. Med fokus på læring, har indsatsen haft til formål at involvere og undersøge, hvordan flere unge med handicap kan blive en del af et ungenetværk. For Oxfam i Ghana har indsatsen betydet, at de i højere grad tænker mennesker med handicap ind i deres øvrige indsats (se case).

CASE 5: VI KAN NÅ LANGT, HVIS ANDRE OGSÅ ER OPMÆRKSOMME PÅ MENNESKER MED HANDICAP

Nogle gange kræver det specifikke og omfangsrige programmer at sikre, at mennesker med handicap ikke lades i stikken. Men vi kan nå rigtig langt, hvis andre udviklingsaktører er opmærksomme på, at mennesker med handicap findes overalt og i alle målgrupper, og hvis de er villige til at lade dette faktum indgå i planlægning, udførelse og evaluering af deres indsats.

Derfor sprang DH også til, da Oxfam IBIS, som del af deres aftale med Udenrigsministeriet, inviterede os med til deres Youth, Education and Gender Equality programme. Formålet med programmet er at øge repræsentationen af unge med handicap i unge-netværk og -organisationer.

DH støttede dels finansielt og dels ved at formidle kontakten til Ghana Federation of Disability Organisations (GFD) og Sammenslutningen af Unge Med Handicap (SUMH). GFD bidrog med deres store viden om forholdene for mennesker med handicap i Ghana, mens SUMH bidrog med erfaringer fra deres arbejde med unge med handicap.

Først blev der nedsat en komité bestående af unge med handicap og repræsentanter fra GFD og Oxfam IBIS' partnere. Deres formål var at monitorere udviklingen i projektet og give feedback til implementeringen. Målet var, at mindst 3 unge-netværk skulle integrere henstillingerne fra udredningen, og mindst tre unge-netværk skulle have unge med handicap i lederskabet og promovere handicapsagen lokalt.

Unge med handicap kan indgå på lige fod med andre: Det er lykkedes. Fem ud af otte unge-netværk har integreret henstillingerne, ligesom de har unge med handicap repræsenteret i netværkenes ledelse. De sidste tre unge-netværk har ændret deres vedtægter, så unge med handicap kan indgå på lige fod med alle andre.

Selvom den specifikke indsats lykkedes over al forventning, så er det ikke engang de største resultater. For da først Oxfams IBIS' partnere blev bekendt med unge med handicap, og de udfordringer de møder, så afledte det en række store resultater.

"The responsibility for achieving an accessible community does not just rest with Persons with Disabilities, it rests with all of us" sagde Solomon Okai fra Foundation for Security and Development in Africa.

Kommet bredt ud i medierne: At partnerne blev opmærksomme på mennesker med handicap betød, at de nåede ud i 15 forskellige medier med deres budskaber, som omhandlede alt fra uddannelse og beskæftigelse til sundhed og demokratisk deltagelse.

Signifikante organisationsændringer hos ti partnere: Det førte også til signifikante organisationsændringer hos yderligere ti af Oxfams IBIS's partnere. Hos 'University for Development Studies Ghana' har de etableret 'Disability Ressource Centre', som har til formål at hjælpe mennesker med handicap, der ønsker at uddanne sig på Ghanas universiteter. Oxfam Ghana har omlagt deres 'Volunteer Cooperation Programme', så læring fra dette samarbejde indgår, og de i højere grad kan sikre, at mennesker med handicap kan nyde godt af programmet.

Ny handicaporganisering af unge i Ghana: Samarbejdet fik også DH's partner GFD til at få øjnene op for værdien af unge. De har derfor skabt en ungeafdeling, der er repræsenteret i 14 ud af 16 regioner, og som vores medlemsorganisation SUMH nu planlægger et projekt med.

DH

DANSKE HANDICAPORGANISATIONER

OXFAM IBIS

4.2. Globale processer og repræsentation

4.2.1 Netværk

DH er dybt engageret i **International Disability and Development Consortium (IDDC)**, hvor vi bl.a. sidder i bestyrelsen og har en post som næstformand. IDDC er et konsortium, som samler 31 civilsamfundsorganisationer fra forskellige lande omkring målet om at fremme inkluderende udviklingssamarbejde for mennesker med handicap. Gennem posten opnår vi indflydelse på de løbende aktiviteter, samarbejder og kampagner i koordinering med IDDC's arbejdsgrupper og den øvrige bestyrelse. I 2021 deltog DH desuden som **IDDC-repræsentant ved årsmødet i Global Action on Disability Netværket**, hvor også Udenrigsministeriet deltog og nu forbereder sig til indmeldelse. DH tog del i netværkets virtuelle generalforsamling i maj, der omfattede en workshop om 'Build Back more inclusively' med sessioner om handicap i relation til genoprettelse, klimaforandringer, børns beskyttelse, distanceundervisning, 'Civic space' og meningsfuldt engagement.

DH har i 2021 også **bidraget til forarbejdet til Global Disability Summit**, herunder til et forberedende diskussionspapir om meningsfuld engagement af handicaporganisationer.

Ved et åbent online bestyrelsesmøde i **European Disability Forum** i november, deltog DH i panel om europæiske handicaporganisationers bidrag til involvering af Syd-handicaporganisationer i internationalt udviklingssamarbejde.

4.2.2 Samarbejde med den globale handicapbevægelse

DH samarbejder i øvrigt med **International Disability Alliance (IDA)** - en alliance af 14 globale og regionale organisationer af mennesker med handicap, der udøver interessevaretagelse i bl.a. FN for mere inklusion. **DH har bl.a. støttet IDA's 'Covid Pooled Fund'**, som ligeledes har modtaget midler fra det britiske 'Foreign, Commonwealth & Development Office' (FCDO). Formålet med initiativerne er at reducere effekten af Covid for mennesker med handicap. Otte organisationer, der spænder fra verdensforbundene for mennesker med Downs' syndrom, udviklingshandicap, hørehandicap, døvhed, synshandicap samt de regionale handicapapparer fra stillehavsregionen og den arabiske og den latinamerikanske region, har modtaget midler. Aktiviteterne omfatter mobilisering af aktivister med handicap fra underrepræsenterede grupper, dokumentation af konsekvenser for mennesker med handicap og udarbejdelse af anbefalinger samt udvikling og implementering af kampagner om at fremme en inklusiv håndtering af Covid situationen. Alle aktiviteter understøtter handicapbevægelsens budskab om meningsfuld inddragelse af mennesker med handicap og deres organisationer, der såvel som på alle andre områder er væsentlig i staters håndtering af en pandemi.

4.2.3 DH på den globale scene

I 2021 har DH været engageret i **kampagnen for DH's næstformand Sif Holst som Danmarks kandidat til FN's Handicapkomité** ved valget i 2022. Det aktuelle kandidatur blev offentliggjort i maj 2021, og kampagnen, der består af deltagelse i en række internationale events og møder samt aktiviteter på sociale medier, koordineres med både Udenrigsministeriets FN-mission i New York samt Social- og Ældreministeriet.

5. Strategi, program og forvaltning af udviklingssamarbejdet

VIGTIGSTE RESULTATER NATIONALT

STRATEGI, PROGRAM OG FORVALTNING AF UDVIKLINGSSAMARBEJDET

- Ny **DH strategi og handlingsplan for 2022-2025** og ny **resultatramme**
- Nye medlemmer i **Bevillingsudvalget** og ny bevillingskonsulent
- Nyt **afrapporteringssystem** inspireret af Outcome Harvesting metoden
- Nye **budgetformater** som udfaser brugen af 'overhead'
- Seks online finansielle **monitoreringsbesøg**

5.1 Strategi og organisationsudvikling

På det strategiske område, har arbejdet med at lave en **ny Strategi- og Handlingsplan for DH for perioden 2022-25** været en vigtig milepæl, der også sætter rammen for det internationale arbejde i årene frem. Det har ikke ført til nogle radikale omlægninger, men til en bekræftelse og mindre justeringer af de tre overordnede mål om arbejdet i det Globale Syd, i Danmark og med det globale policy arbejde. Målsætningerne er blevet foldet ud i en ny resultatramme, der dels dækker DH's understøttende rolle samt resultaterne af handicapbevægelsens udviklingssamarbejde både på den kortere og længere bane.

På **PSHEA-området**, har DH – ud over lancering af et læringsmateriale i samarbejde med tre andre puljeforvaltere på platformen Fabo.org (se afsnit 3.3) - også arbejdet videre med egen ramme for forebyggelse og håndtering af seksuelle krænkelser. Rammen, der består af en politik, et adfærdskodeks og en rapporteringsmekanisme, vil blive færdig i 2022 og skal inspirere de danske medlemsorganisationer.

På **partnerskabsområdet**, blev den danske handicapbevægelses Partnerskabspolitik fra 2020 i 2021 fulgt op af 'DPOD's Partnership Framework', der udmønter, hvordan kerneprincipperne i Partnerskabspolitikken implementeres i DH's partnerskaber med handicapraplyorganisationer, og samtidig sætter retningen for DH's fremtidige partnerskaber.

5.2 Forvaltning af Handicappuljen

Der er i Handicappuljens Bevillingsudvalg sket flere udskiftninger i 2021. Troels Hovgaard er udtrådt af bevillingsudvalget, og Søren Asboe Jørgensen fra Civilsamfund i Udvikling (CISU) er nu næstformand. Derudover fik udvalget i 2021 Jonas Sidenius fra Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) og af Mathilde Dam fra Sammenslutningen af Unge med Handicap (SUMH) som nye medlemmer.

Marianne Viktor Hansen stoppede med udgangen af 2020 som bevillingskonsulent, og Karen Andersen trådte til. Karen har mere end 25 års erfaring med rettighedsbaseret udviklingssamarbejde og bidrager sammen med Marianne Bo Paludan til et fortsat højt fagligt niveau i Handicappuljens Bevillingsudvalg. Begge er også bevillingskonsulenter hos CISU og kan dermed trække på nyttig erfaring på tværs af puljerne.

Bevillingsudvalg 2021:

Sif Holst, formand, DH

Søren Asboe Jørgensen, ny næstformand, CISU

Jonas Sidenius, DUF

Kasper Bergmann, Danske Døves Landsforbund

Mathilde Dam, Sammenslutningen af Unge Med

Handicap

Bevillingskonsulenter 2021:

Karen Andersen

Marianne Bo Paludan

Suppleanter 2021:

Ulla Trøjner, Dansk Handicap Forbund

Susanne Kjør, Dansk Blindesamfund

5.2.1 Nyt rapporteringssystem

Rapporteringssystemet for projektbevillinger blev i 2021 ændret med **ønsket om at forenkle den skriftlige afrapportering og gøre den mere resultat- og læringsorienteret**. På de mindre projektbevillinger under 0,5 mio. kr., er det nu muligt at lave en primært mundtlig afsluttende rapportering af hensyn til de frivillige, der kan finde papirarbejdet overvældende. På de øvrige projekter er de årlige statusrapporteringer nu væsentlig enklere med fokus på de forandringer, der er sket frem for aktivitetsbeskrivelser. Det er inspireret af 'outcome harvesting'-metoden, hvor der skelnes klart mellem på den ene side 'outcomes' – opnåede forandringer – og på den anden side sydpartneres bidrag til forandringen. Derudover bliver der nu spurgt systematisk ind til tal på målgrupper nået i årets løb, hvilket har gjort DH i stand til at kunne rapportere på en række 'reach' indikatorer, der nu også indgår i DH's indikatorer til Open Aid systemet.

5.2.2. Nye budgetformater

Overgangsregler for eksisterende bevillinger

Eksisterende bevillinger afsluttet senest den 31.12.2021 blev friholdt fra ændringer og kunne aflægge regnskab efter gældende retningslinjer.

Eksisterende bevillinger afsluttet senere end 31.12.2021 skal afskaffe overhead og erstatte det med en forholdsmæssig dækning af driftsomkostninger i såvel budget som regnskab gældende fra 1.1.2022.

Da de budgetrevisorer de afstedkom ikke indebar omlægninger på hovedlinjer, var der ikke krav om DH godkendelse.

Med Udenrigsministeriets beslutning om at omlægge til en mere transparent finansieringsmodel, blev muligheden for at indregne overhead på aktivitetsspecifik konsulentbistand erstattet af muligheden for at den danske organisation kan indregne projektunderstøttende omkostninger. I forlængelse af de nye vilkår, har DH udviklet og indført nye budgetformater pr. 1. september 2021, der gælder alle nye bevillinger givet efter denne dato.

DH har undervejs i processen søgt at rådgive medlemsorganisationerne. Alle rådgivere med projektansvar er blevet klædt på til arbejdet med de nye formater, ligesom

DH har udviklet retningslinjer, afholdt fyraftensmøde og rådgivet medlemsorganisationerne efter behov.

DH har undervejs i processen **samarbejdet tæt med de andre puljeorganisationer for at opnå en fælles forståelse og begrebsanvendelse**, hvilket også har udmøntet sig i ensartede budgetformater og vilkår på tværs af puljerne. Et mere uventet resultat har været, at både CISU og Center for Kirkeligt Udviklings samarbejde i deres nye budgetformater har indføjet en separat linje til handicapkompensation efter samme princip som hos DH, hvor handicapkompensation ikke indregnes i budgetloftet for de forskellige bevillingstyper. Muligheden for at dække udgifter til handicapkompensation ud over et budgetloft gives for at sikre lige vilkår for frivillige og/eller ansatte med handicap, der har brug for særlig støtte.

5.2.3 Fortsat online finansiel monitorering

Covid betød at al rejseaktivitet vedrørende finansielle tilsynsbesøg fortsat var indstillet i 2021. Som det bedste alternativ til et kapacitetsopbyggende tilsynsbesøg, blev metoden fra 2020 med online finansiel monitorering intensiveret og strømlinet. Der er således **gennemført seks online tilsynsbesøg**, et hos hver af DH's partnere, tre hos andre sydpartnere samt et enkelt tilsynsbesøg hos en medlemsorganisation i Danmark.

I Nepal, hvor DH har et fælles projekt med norske FFO (Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon), blev den finansielle opfølgning gennemført ved online besøg mellem alle tre partnere. Ud over selve tilsynet betød det for DH og FFO en **praktisk erfaringsudveksling og læring på tværs** med hensyn til online monitorering og koordinering, og for NFDN i at deres donorer talte med én stemme.

I Rwanda blev et tilsynsbesøg hos NUDOR lavet i forbindelse med, at DH's lande- og projektansvarlige medarbejdere var på et fysisk besøg. Således var der tale om et **hybridt finansielt tilsyn**, hvor DH's projektansvarlige samt DH's medarbejder i Rwanda var fysisk til stede og kunne facilitere og understøtte DH's controller under tilsynet.

Efter snart to år med online finansiell monitorering, er vi blevet en del erfarere rigere. **Online monitorering har været en god nødløsning, men skønnes ikke at kunne erstatte fysiske monitoreringer fremover.** Outputet har generelt været mindre, og den manglende fysiske tilstedeværelse har ført til større usikkerhed grundet manglende verificerbarhed af viste dokumenter mv. Ligeledes har online tilsyn været forbundet med en markant større arbejdsindsats til især forberedelse, og processen er ofte blevet udfordret af dårlig internetforbindelse. Der er derfor en del aspekter ved det fysiske møde, som ikke lader sig erstatte en til en online. Vi ser dog et klart potentiale for både supplerende og hybride løsninger, hvor DH's egne såvel som medlemsorganisationernes programatiske tilsynsbesøg efter behov **kan kvalificeres yderligere gennem online deltagelse** af enten DH's controller eller medlemsorganisationernes egne finansielle medarbejdere.

5.2.4 C-sager

Der er i tidligere år blevet rapporteret korrupsionsmistanke hos medlemsorganisationers partnere (C-1549 i Uganda, C-1550 i Uganda og C-1582 i Rwanda). Alle tre **forfølges såvel straffe- som civilretsligt omend processen er meget træg** i de pågældende lande. I sagen C-1582 i Rwanda er der **faldet dom**, som faldt ud til skadelidte sydpartner og Handicappuljens fordel. Sagen er blevet anket.

DH har valgt af egen lomme at betale en **difference opstået i en åbningsbalance på et DH-støttet ghanesisk projekt**, der løb fra 2016 til 2020 på ca. 7.000 kr. Dette er meldt som c-sag til Udenrigsministeriet, da DH vurderer, at det ikke vil være formålstjenstligt at indsætte yderligere ressourcer på at afdække en difference, der opstod i overgangen mellem faser og år tilbage. Samarbejdet med revisor i Ghana er i den forbindelse ophævet grundet tillidsbrud.

5.2.5 Omkostningseffektivitet

Covid-pandemien har betydet, at der **IT-mæssigt er taget et kvantespring i udviklingssamarbejdet**. Indkøb af IT-udstyr muliggjorde i første omgang et fortsat samarbejde samt omlægning og fortsættelse af arbejdet i det Globale Syd under nedlukningerne. Det har også **bidraget til at øge effektiviteten** i det daglige arbejde og er blevet et nyttigt værktøj i udviklingssamarbejdet i både Nord og det Globale Syd. Det har forbedret mulighederne for at inddrage andre dele af de danske handicaporganisationer i det internationale udviklingssamarbejde som regnskabsmedarbejdere, politiske konsulenter, ledelse og frivillige.

I det Globale Syd har det bidraget til bedre kommunikation mellem hovedkontorerne i hovedstaden og lokalafdelingerne spredt rundt i landene, ligesom det har øget kommunikationen mellem organisationerne og deres medlemmer samt medlemmerne imellem. Opfindsomheden er stor også på det forvaltningsmæssige område. Hos SIND's sydpartner, Mental Health Uganda, har man investeret i telefonkort og en billig mobiltelefon til bestyrelsesmedlemmer på landet, hvilket har gjort det langt billigere og hurtigere at få en elektronisk underskrift, som kan gives fra et sted med internetforbindelse i egen landsby eller fra en nærliggende by i stedet for, at man - som tidligere - skulle til Kampala for at godkende.

Bilag

Bilag 1: Resultatramme – 2021 resultater

Bilag 2: Open Aid indikatorer

Bilag 3: Nye bevillinger i Handicappuljen – 2021

Bilag 4a: DH årsregnskab 2021

Bilag 4b: DH revisionsprotokol 2021

Bilag 5a: Handicappuljen_regnskab 2021

Bilag 5b: Handicappuljen_revisionsprotokol 2021